

Antanas Maceina

Ateitininkų Federacijos Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premijos laureatas

Stasio Šalkausko vardo kūrybos premija (1.500 dol.) šiemet paskirta žymiajam mūsų filosofui, teologui ir poetui Antanui Maceinai.

Premijos jury komisija (Alina Skrupskelienė, Dalia Kučėnienė, dr. Viktorija Skrupskelytė, Česlovas Grincevičius ir dr. Petras Kisielius) šitai nusprendė birželio 18 d. savo finaliniame posėdyje. Anot jury komisijos, premijos laureatas Antanas Maceina savo kūryba ir asmenybe stipriausiai iškyla kaip kūrėjas — mąstytojas ir poetas. Jury komisijos nusprendė šiomis dienomis patvirtinti ir Ateitininkų Federacijos vyriausioji valdyba.

Prof. dr. Antanas Maceina yra nepriklausomos Lietuvos intelektualinio ir kūrybinio subrendimo vaisius, šiame šviesiame tautos laisvės laikotarpyje baigęs Lietuvos ir užsienio aukštąsias mokyklas ir jau sėkmingai profesoriant Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Savo paskaitomis ir raštais jis jau tada giliai įtakoją jaunąją mūsų intelektualų ir rašytojų kartą, pokario metais stipriai pasireiškusių laisvajame Vakarų pasaulyje. Pats laureatas šiuo metu profesoriuja Miunsterio universitete, Vakarų Vokietijoje.

Savo raštais ir savo žodžiu Antanas Maceina reiškiasi keleriose srityse kaip filosofas, kaip teologas, kaip sociologas, kaip pedagogas kaip literatas eseistas ir kaip poetas (A. Jasmantas).

Jo išleistų veikalų virtinė yra tikrai imponantiška: Tautinis auklėjimas (1934), Kultūros filosofijos įvadas (1936), Socialinis teisingumas (1938), Pedagogikos istorija I (1940), Buržuazijos žlugimas (1940), Didysis Inkvizitorius (1946), Jobo drama (1950), Saulės Giesmė (1954), Didžioji Padėjėja (1958), Niekšybės paslaptis (1964), Dievo Avinėlis (1966), Gruodas (eilėr. rinkinys, lai mėjęs 1965 m. Lietuvių rašytojų draugijos premija). „Didįjį Inkvizitorių“ ir „Niekšybės paslaptį“ vokiečiai yra išsivertę ir išleidę vokiečių kalba. Šalia to, gausybė straipsnių ir gana plačių studijų yra paskelbęs įvairiuose lietuvių ir vokiečių žurnaluose.

Kaip visuomenininkas, giliai reikėsi ateitininkuose, buvo Ateitininkų Federacijos Tarybos pirmininku ir ėjo Federacijos vado pareigas. Lietuvoje buvo Krik-

ščionių darbininkų sąjungos centro valdyboje, išeivijoje žinomas kaip Lietuvių Fronto ideologas.

Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premijos paskyrimo Antanui Maceinai proga čia bent laikraščiniuose rėmuose supažindiname mūsų skaitytojus su kai kuriomis laureato mintimis, spausdindami keletą ištraukų iš jo knygų bei raštų, taipgi duodami jo (Antano Jasmanto) poezijos pavyzdžių.

*

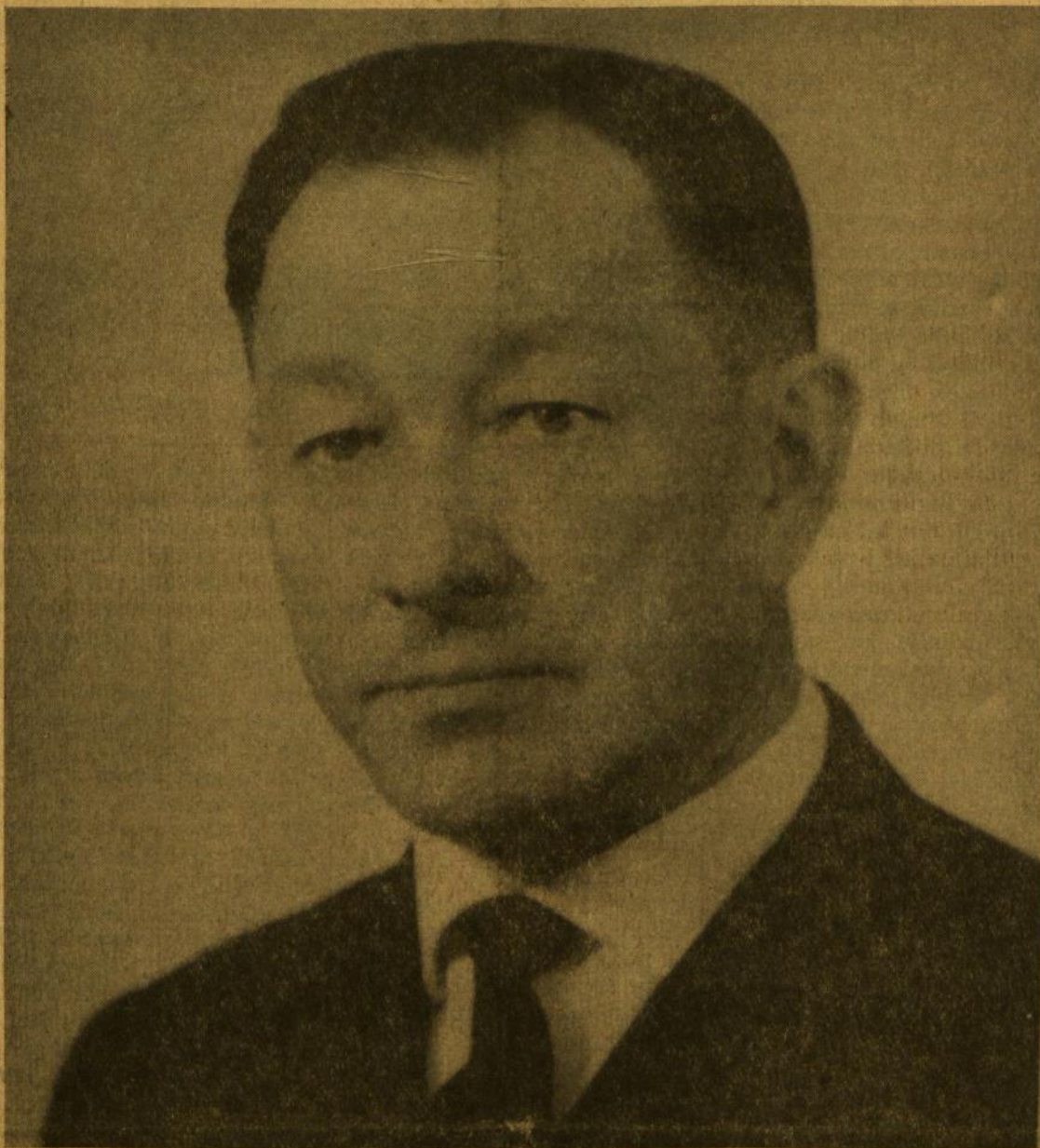
Istorija ant bedugnės kranto

Tačiau Nietzsche bėprotis nepasitenkina tiktai paklauses, kaip žmogus galėjo Dievą nužudyti, bet sykiu vaizduoja ir tą naują buvimą, kurį žmogus pradėjo jau be Dievo. Atkabintos žemės simbolis čia yra nuostabiai gilus. Atsitraukęs nuo Dievo žmogus pasidaro tarsi nuo saulės atsipalaidavusi žemė, lekianti į tuščią ir tamsią erdvę. Čia viskas yra susimaišę. Čia nežinia, kur yra apačia ir kur viršus, nes nebėra centro. Čia darosi kas kartą vis šalčiau ir tamsiau. Čia apstemta visi pavidalai, ir reikia žiburius degti jau priešpie. Iš tikro, jeigu žmogus yra Dievo paveikslas, tai atsikabinti nuo Jo reikšia atsikabinti nuo savo Originalo, nuo savo Modelio, nuo savos egzistencijos Pagrindo. Ar gi paveikslas negyvena savo Originalo prasme? Ir kuo gi jis virssta šį Originalą paneigęs? Bedieviškoje egzistencijoje girdėti Dieva laidojančių duobkasių triukšmas. Bet ar tai nėra triukšmas, kad išsklaidytų begalinę anostuščios erdvės tylą? Bedieviškoje egzistencijoje jausti dieviškųjų puvėsių kvapas. Bet ar tai nėra ženklas, kad pati mūsų egzistencija pradėjo pūti? Dievas yra miręs, ir mes skriejame nežinia kur. Todėl Nietzsche bėprotis ir klausia, kas nuplaus nuo mūsų Viešpaties kraują. „Kokiu vandeniu mes nusivalysime?“ Kokias auksas turėsim sudėti, kad grįžtume atgal? Kokius šventus žaidimus turėsime išrasti, kad permaldautume mirusį Dievą ir Jam leistume mumyse vėl prisikelti? Naujoji istorija yra atsistojusi ant pat bedugnės kranto.

(Jobo drama, 238-239 psl.)

Rytų ir Vakarų žmogus

Ketvertą metų besibastydamas po įvairius Vokietijos užkampius, šios studijos autorius nėra pastebėjęs, kad, artinantis vakarui, vokiečiai paliktų savo darbą laukuose, namuose, dirbtuvėse, išeitų prie savo sodybų vartelių, susėstų krūvelėmis ir pradėtų begalinius pokalbius, besitęsiančius ligi išnaktų. Tuo tarpu Rusijoje tai yra įprastas dalykas. Darbas vokiečiui užima visą dieną. Pokalbiams yra skirtas sekmadienis. Tačiau šešetą dienų tylėjęs žmogus nedaug ką gali pasakyti septyntąją dieną. Todėl pokalbis Vokietijoje ir apskritai Vakaruose nėra sudėtinė žmogiškojo buvimio dalis. Jis stovi periferijoje, kaip Rusijoje ir apskritai Rytuose darbas. Rusiškasis žmogus darbui neskiria viso laiko, nes jo

Prof. dr. Antanas Maceina, Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premijos laureatas.

Nuotrauka Opitz

gyvenime darbas neapima ir neišreiškia viso žmogaus. Kai tik saulė pasvyra į vakarus, rusas palieka savo užsiėmimą ir eina pas kitus ne darbai testai, kaip tai daro mergaitės vokiečių kaimuose, susirinkdamos į Wohnzimmer ir susėsdamos aplink besikūrenančią pečių; ne, rusas eina pas kitus — pasikalbėti. Ir šiuose pokalbiuose kaip tik atsiveria rusišką kasdienybę su savo vargu, su savo atsakingumu ir su savo kilnumu. Vakarietiškas žmogus

reiškiasi darbu. Rusiškasis žmogus reiškiasi kalba. Kasdieninė vakariečio buvimo forma yra užsiėmimas. Kasdieninė rusų buvimo forma yra pasikalbėjimas. Vakarietis būna dirbdamas, rusas būna kalbėdamasis. Todėl Vakarų pergyvenimo pradžioje stovi veiksmas — Fausto idėja. Rytų pergyvenimo pradžioje stovi žodis — Evangelijos idėja. Rytais pastovus bei atkaklus darbas yra retas atsitikimas ir todėl kraštutinė vertybė. Vakarams gi-

lus, žmogaus bei pasaulio problemas glaudas žodis yra filosofų specialybė ir taip pat kraštutinė vertybė. Rytuose visi filosofuoja, Vakaruose visi dirba. Žodis ir darbas yra Rytų ir Vakarų reikšimosi bei buvimo formos ir tuo pačiu kasdienybės apraiškos. Vakarietiškoji kasdienybė pasirodo bei įvyksta darbe, rytietiškoji — žodyje.

(Didysis Inkvizitorius, II laida, 1950, 130-131 psl.)

Antanas Jasmantas - Sonetai

GIRIOS SONETAS

SUGROJO ragas gijos vidury
Ir prunkšdamas žvėris nuėmė per tankynę.
Viršūnėse lizdai siūbuoja atdari
Lyg vėjyje vainikai išsiipynę.

Girdžiu, kaip vejoje nepalytėtoje
Myluoja vėjas piene šilkaplaukė,
Kaip kūne bunda džiaugsmas ir iš lėto
Niūnuodamas viršūnėmis atplaukia.

O kūne mano, mano broli!
Tave kaip ryto šilimą jaučiu.
Iš žemės dykumų, išdegsių, plačių

Visi pavargę grįžtame namolei.
Bet tu, nors tu nepasilik tame mįslingam toly,
Nors tu nebūki greit pradingstančiu svečiu!

ŽUVŲ SONETAS

ARGI NE vandenų tyliųjų esam žuvys,
Tos paukštės ten žemai, ak visada žemai?
Kažkur dangus didžla šviesa pasruvęs
Ir meile atdaras kaip vakaro namai.

Ir kartais beria jis — ne mums, tiktai Undinei,
Tai Marių Zvaigždei — aukso karolius,
Prisirpusius ugnim ir taip tylius
Kaip mūs atodusių pursleliai vandeniniai.

Tada, lyg netyčiom, žalias gelmes pamiršę,
Virpėdami kad dangūs mus štai pavilios,
I svetimą, į svetimą pašokstam viršų.

Bet ten staiga mums visos durys užsidaro:
I šviesą atsitrenkę krintam atgalios
I purviną, į tą mūsų vandenį nešvarų.

ELGETOS SONETAS

I MĖNESIENĄ, ak i mėnesieną
Pasiviro tylūs mūsų kelio gluosniai.
O Tu, atgniaužęs savo ranką dosniai,
Vis dalini tą būti: ją, tą vieną

Vienintelę kaip naktį sidabrinę
Tu žvaigždėm, mėnėsiui ir žiogui duodi.
Tik mes pavartę galvas panarinę,
Nuo šalčio ir lietaus lyg stagarai pajuodę.

Vis stovime jau ilgus ilgus amžius,
Ir drebanči ranka kelintą
Jau kartą vis pakyla ir, paglamžius

Varpelio tavojo virvelę, krinta
Atgal ir mąsto:
Tur būt, Tavęs namie nerastų.

VOVERĖS SONETAS

ŠIANAKT girdėjau,
Kad pašaukė mane tyliu balsu.
O aš tamsoj, kažkur tamsoj esu,
Tu, rūpestingas žiburio Nešėjau.

Kažkur viršūnėj
Vidunaktį sukniubusių pušų
Kaip gijos voverė skujas nešu
Ir kraunu lizdą būčiai atskalūnei.

Bet Tu dar sykį
Pašauk! O gal ateik ir pamatyki,
Kaip nevilties maldoj rankas grąžau.

Kaip nerimu palinkę pušys svirdi,
Kaip savo širdį
Aš lyg konkorėžį aižau.

(Iš premijuoto rinkinio Gruodas)

Kertinė Parastė

GENIJAI IR LAISVALAIKIS

Aš dabar skaitau Schopenhauerio "Genijų". Tai šiais laikais nėra labai populiaru tema. Kai visa eilė genijų arba tokių, kurie reikalavo iš visų absoliutinio tikėjimo jų idėjoms, yra įvėlę žmoniją į visokias bėdas, niekas nenori klausytis kalbos apie genijus. O Amerikos teatro kritikas Erik Benthley su pasipiktinimu kalba apie didvyrių garbinimo šimtmetį, kurio priešakyje stovi Nietzsche ir Wagneris. Apie tai jis parašęs ištisą knygą. Šiandien, iš tikrųjų, mes ilginės tikro žmogaus, o ne genijaus.

Dėl to aš skeptiškai nusiteikęs imu į rankas Schopenhauerio: "Apie genijų". Tačiau vieną dalyką aš randu Schopenhauerio genijoje, kuris man atrodo yra vertingas ir negėnijui, bet kurio kaip tik trūksta paprastam žmogui.

Šitai, ko trūksta paprastam žmogui, pasak Schopenhauerio, yra tai, kad laisvalaikis jam nėra vertybė. Jis moka vertinti tik darbą ir triušą. Ir, parėję iš darbo, mes tik tada

pailsime, kai pradėdame taisyti savo "porčių". Laisvalaikio realybė mums yra prarasta. Veltui mūsų rekolekčių vedėjai kalba mums apie kontempliacijos ir meditacijos palaimą. Kol mes neatrasime prarastos laisvalaikio palaimos, niekas mūsų neįtikins kontempliacijos palaima. "O tačiau mes neišsiaiškinsime, kad kažkur mūsų laukia nesugadinta laisvalaikio valanda, jei tik mes sugebėtume ją naudotis... O kai mes naudojames malonumu, visada jaučiamės nusikaltę, nes daug darbo dar mes turime atlikti" (Walter Kerr, The Decline of Pleasure). Tačiau galimas dalykas, kad uždaras laisvalaikio palaimos duris gali mums atidaryti kontempliacija.

Taigi, ne visais atžvilgiais yra blogas Schopenhauerio genijus, kuris ne kartą kalba vienas sau, yra truputį arogantiškas kitiems ir svarsto klausimus, kurie ne visada yra praktiški. V. Bgd.

Masė Bažnyčioje

Todėl kai tik minia pasiekia Bažnyčioje reikšmingos įtakos ar net persvaros, ji persunkia masiniu principu bažnytinio gyvenimo apraiškas, palenkdamas jas buržuazine kryptimi. Masės buvimas Bažnyčioje sumasina ir ją pačią. Ir žmogaus santykių su gamta ir jo santykių su Dievu dramoje minia nustumia atskirus veikėjus į šalį, o centrą užleidžia chorui, kuris čia pradeda reikšti savo valią. Ir juo didesnis darosi Bažnyčios narių skaičius, juo didesnis bei įtakingesnis darosi ir šis choras. Jo balsas darosi toks garsus, kad tik jis tėra girdimas ir kad tik jo žūksnių tėra paisoma. Masės išnirimas religijoje yra kur kas pavojingesnis, negu jos pasirodymas kultūroje, nes asmens sužlugdymas reiškia sykiu ir religijos sužlugdymą. Masė nužudo asmenybę, o juk "ne mirusieji garbina Viešpatį" (Ps. 113,17).

(Niekšybės paslaptis, 266 psl.)

Asketas ir menas

Gyvenime susiduriame su nuostabiu reiškiniu: užuot įspėjęs žmogų, asketas imasi kovos prieš kūrinių; užuot skelbęs susilaikymo bei apsvaidymo dorybę meno naudotojams, jis skelbia ją patiems menininkams. Tai elgesys, kuris mums atskleidžia šturpią gyvenimo dramą; dar daugiau — gyvenimo nuosmukį, nes masė čia virsta net ir dorovės apsprendėja. Visa turi prie jos taikytis, visa turi jai pataikauti, o ji nesitaiko prie nieko, niekam nesilenkia, niekam iš kelio nesitraukia. Kad miniažmogis nečiupinėtų aukšto įtempimo elektros laidų, šiandien nebekabinama įspėjančių ženklų "Pavojus gyvybei", bet nuimami patys laidai. Kad miniažmogis neužsimuštų, greitai važiuodamas, šiandien nebestatoma pakelėse ženklų "Posūkis", bet ištiesinami patys keliai, pašalinant posūkius. Kad miniažmogis nesikankintų, nužudęs negimusią gyvybę, šiandien nesa-

koma jam "Nuodėmė", bet paskelbiamas įstatymas, kuris tai leidžia. Kad miniažmogis nesuteptų savo dorovės, žiūrėdamas į paveikslus ar skaitydamas eilėraščius, šiandien nebesakoma "Valdyk akis", "Valdyk smalsumą", bet reikalaujama nebeiešioti ir neberašyti to, kas miniažmogui būtų pavojinga. Minia nori būti saugi nuo visko: nuo pavojų gyvybei, nuo rizikos apsirūpinime, nuo sąžinės priekaištų, nuo baimės susitepti doriskai. Asketų santykis su menu įsijungia į tą patį minios apspresimą elgesi, kurio vedami gyvenimo tvarkdariai santykiuoja su technika, su ekonomika, su politika ir kurio aukščiausias tikslas yra miniažmogio saugumas.

(Literatūros Lankai, Nr. 5, 20 psl.)

*

Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premijos šiemetinis laureatas Antanas Maceina, daugumai išsisklaidant užjūriuose, pasiliko Europoje ir jau keliolika metų dirbo ir tebedirba, kaip filosofijos ir jai gimininių šakų profesorius, žymiuose Vokietijos universitetuose. Jo dėstomi kursai mėgiami, auditorijos klausytojais perpildytos. Tačiau ir nuo lietuviškos bendruomenės profesorius nėra atšokęs. Jai metai po metų vis dovanojas stambios apimties, giliai išmąstytų veikalų, nuolat duodąs aktualių straipsnių lietuviškai periodikai. Ne kartą Antanas Maceina yra skaitęs taipgi reikšmingas paskaitas ir įprastinėse Europos lietuvių Studijų savaitėse bei talkinęs Baltų institutui Bonoje, kurio jis yra tikrasis narys.

Šiuo metu prof. dr. Antanas Maceina kiek rimčiau nesveikuoja. Laureatą sveikindami, linkime užtikrinto sustiprėjimo, kad naujų knygų eilė ir jų autoriaus stipriai mūsų kultūrinį gyvenimą judinantis žodis dar ilgai ilgai nenutrūktų.

k. brd.

Šiame numery

- Genijai ir laisvalaikis.
- Antanas Maceina, Ateitininkų Federacijos Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premijos laureatas.
- Antano Jasmanto sonetai.
- Grazina Irena Bacevičiūtė.
- Jaunimo literatūros konkursas ir jo rezultatas.
- Ką veiks astronautai mėnulyje?
- Susitikimai su Vincu Krėve.
- Lituanikos parkas Beverly Shores, Indijoje.
- Prisikėlusios Lietuvos Karo mokykla.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Spygliai ir dygliai.

Gražina Irena Bacevičiūtė

J. ZILEVICIUS

Šių metų sausio 17 d. Varšuvoje mirė GRAŽINA IRENA BACEVIČIŪTĖ, plačiai išgarsėjusi kompozitorė, smuiko virtuozė. Ji buvo ne eilinių gabumų asmenybė: baigusi Varšuvos konservatorijoje smuiko specialybę, pasitobulinusi dar Paryžiuje, su nemažu pasisekimu koncertavo beveik visuose Europos didmiesčiuose ir kaip kompozitorė iš karto atkreipė į savo kūrybą kritikų dėmesį. Abi šias specialybes ji buvo baigusi atskirais diplomais.

Be to, buvo pajėgi pianistė, jaunystės laikotarpyje davusi visą eilę fortepijono koncertų, kur savo nepaprastu skambiniu stebino ne vieną žymųjį, plačiajame pasaulyje koncertuojančių pianistų. Bet šioje srityje Bacevičiūtė karjeros nedarė. Taip pat buvo puiki violončelistė, bet šiuo instrumentu taipgi plačiai nesireiškė. Buvo net gabi humoristinių novelių, apysakų rašytoja, stebinusiu tuo žinomus literatus. Rinkinys jos raštų yra išspausdintas atskiru leidiniu, o šiaip humoristiniai, slapvaidžių paskelbti jos raštai buvo skaitomi per radio stotis su dideliu pasisekimu. Varšuvos universitete lankė klasikinės filosofijos fakultetą. Kaip matome iš šios trumpos apie Gražiną Bacevičiūtę apybraižos, jog jos būta neeilinių gabumų, ir todėl čia pateiksimė kiek plačiau žinių apie jos asmenį ir jos veiklą.

Nenuostabu, kad, kai mirus, visa lenkų spauda skyrė nemažai vietos Bacevičiūtės nekrologams, plačiai ten apžvelgiant jos veiklą, radijo stotyse buvo specialiai skirtos jos garbei paskaitos su jos kūrybos muzikinėmis transliacijomis. Taip pat ir televizijos muzikos žurnalas "Ruch Muzyczny" septintąjį savo numerį paskyrė velionės garbei, plačiai nuotraukomis pavaizduodamas jos gyvenimą, skelbdamas penkių žymiųjų muzikų prisiminimus ir jos asmenis apibūdinimus.

Gražinos tėvas Vincas Bacevičius buvo gimes Andrijauskų kaimė, Višakio Rūdos par., baigė Veiveriuose mokytojų seminariją 1893 m., bet rusų valdininkų buvo įtartas lietuviybės platinimu, ir tik 1899 m. Lodzėje (Lenkijoje) gavo mokytojo vietą. Veiveriuose besimokydamas, Vincas Bacevičius gerai pramokęs smuikavimo, Lodzėje dar baigė muzikos mokyklą ir dėstė muziką bei dainavimą gimnazijoje, progimnazijoje, mokytojų seminarijoje. Pasidarė labai populiarus tarybų lenkų tarpe. Apie 1902 m. vedė kilmingos lenkų šeimos dukrą, atsiranda gražus prieauglis: 1904 m. gimsta Kęstutis, 1905 m. — Vytautas, 1909 m. Gražina ir 1915 m. — Vanda.

Visus savo vaikus pats tėvas mokė skambinti fortepijonu ir groti smuiku. Šeima sudarė savo koncertinius ansamblius: duetas, trio, kvartetą, ir todėl nenuostabu, jog visi keturi jo vaikai konservatorijoje yra studijavę fortepioną ir teoretinius muzikos dalykus. Svarbiausia tai, kad visi trys vyresnieji vaikai varėto nuo mažens lietuvių kalbą, o jaunesnioji 1928 m. atvykusi pas tėvą į Kauną stojė universitetan mokyti lietuvių kalbos.

Matyt, tėvą tiek traukė gimtasis kraštas — Lietuva, jog, palikęs žmoną Lodzėje, persikėlė 1923 m. į Kauną. Dėstė muziką ir dainavimą Aušros berniukų gimnazijoje, organizavo mokinių net du orkestrą. Švietimo ministerijos vėliau paskirtas pradžios mokyklos mokytoju, mokyklos vedėju, inspektorium, mirė 1952 m. Kęstutis, baigęs Varšuvos konservatorijoje fortepijono specialybę, gilinosi kompozicijoje, universitete gavęs filosofijos magistro laipsnį, atvyko pas tėvą į Kauną ir 1930-1935 m. dėstė Aušros berniukų gimn. Kaune dainavimą ir muziką, rašė "Naujojoje Romuvoje" ir kt. Vėliau grįžo Varšuvon ir daugiau Lietu-

von nebeatvyko. Dabar yra Lodzės valst. konservatorijos rektorius.

Vytautas pirmą kartą atvyko Lietuvon 1926 m. Jis tada jau buvo plačiai koncertavęs Lenkijos miestuose. Kaune stojė Vytauto D. universitetan, tęsė fortepijono ir kompozicijos studijas. Paryžiuje ir nuo 1930-39 m. dėstė fortepioną Kauno Valst. konservatorijoje. Išvykęs su koncertais Amerikon ir dėl okupacijos negalėjęs grįžti Lietuvon, apsigyveno New Yorke.

Štai atvyksta Lietuvon ir Gražina aplankyti savo tėvelio ir brolių. Ji jau buvo baigusi Lodzėje konservatoriją, kurioje studijavo smuiko, kompozicijos ir fortepijono specialybes ir baigė ten gimnaziją. 1928 Varšuvos konservatorijoje tuos pačius dalykus tęsė iki pabaigos aukštajame kurse, rengdama diplomą smuiko ir kompozicijos specialybėse. Forte-pijono specialybės diplomo neieškė. Lygiagrečiai stojė Varšuvos universitetan studijuoti klasikinės filosofijos. Einant studijoms prie galo, 1930 m. atvykusi į Kauną, norėdama pasirodyti saviesiems su pasiektais laimėjimais, balandžio m. 12 d. Muzikos mokyklos salėje davė pirmą smuiko rečitalį, pagrodama savo sukurta smuikui su fortepijonu trijų dalių sonatą. Forte-pijono dalį atliko jos brolis Kęstutis. Įdomios buvo to rečitalio recenzijos: "Lietuvos Aids" bal. 14 d. J. Bendorius rašė labai šaltai, išdirdžiai, iškeldamas visą eilę "neigiamybų", kai tuo tarpu "Ryte" bal. 14 d. recenzentas V., labai šiltai ir gerai vertindamas Gražinos smuiko techniką, kuri nustebinusi klausytojus, iškėlė koncertantės gražų, švelnų toną, gilią muzikalumą ir pan. Koncertas buvo VIII-sis iš eilės ruošiamųjų Filharmonijos dr.-jos, turėjo didžiulį pasisekimą. Vos keliom savaitėm praslinkus, Gražinos Bacevičiūtės rečitalis buvo suruoštas Valstybiniame teatre, kuriame fortepijono palydą atliko L. Hofmekleris. Viduryje rugsėjo mėn., St. Šimkui diriguojant simfoniniam orkestrui, ji atliko F. Mendelssohno smuiko koncertą. Klausytojai sukėlė nepaprastus ovacijas. Netrukus, broliui Vytautui diriguojant simfoniniam radijo orkestrui, kompozitorės "Trys karikatūros" buvo duotos per radiją.

Gražina apleidžia Lietuvą

Bacevičių šeima palaipsniui susirinko pas tėvą ir apsigyveno Donelaičio gatvėje, visi ruošdamiesi galutinai įsikurti Lietuvoje, tėvo numylėtoje tėvynėje, dėl kurios ateičiai skirtos veiklos jis ir buvo rusų ištremtas Lenkijon. Dabar tėvas ir sūnus Kęstutis jau dirbo "Aušros" berniukų gimna-

zijoje, Vytautas jau mokytojavo Muzikos mokykloje, motina su jauniausia dukra Vanda, vos baigusia Varšuvoje konservatoriją ir universitetą žurnalistiką, tuoj stoji į Vytauto D. universitetą studijuoti lituanistikos ir gilią fortepijono studijų pas prof. Ružickį, o Gražina savo koncertais jau taipgi Kaune sužibėjo.

Visi palaipsniui jungėsi visuomeninė veiklon. Tėvas su Gražina padarė vizitą Švietimo ministeriui inž. K. Šakeniui. Vizito metu tėvas prisiminė apie galimybę Gražinai gauti stipendiją išvykti pasitobulinti Paryžium, nes tokią stipendiją pirmiau jau buvo metams gavęs sūnus Vytautas. Ministeris su malonumu stipendiją sutiko paskirti. Apie tai garsas pasklido ir mieste. Sužinojo ir kai kurie Muzikos mokyklos mokytojai. O tai buvo laikas, kada muzikos mokykla jau rengėsi tapti konservatorija. I Bacevičių šeima imta žiūrėti kaip ir rimtus akademikus, kokių netrukus reikės kuriamai konservatorijai. Varžovuose tai sukėlė pavydą. Pradėtos leisti paskalos, kad Bacevičiai esą lenkai. Protestai pasiekė ir švietimo ministerį. Kiti vėl įrodinėjo, kad smuikininkai ar pianistai mums nenaudingi (stipendiją gavė, mat, turėjo valdžios įstaigoje tam tikrą eilę metų atitarnauti). Prieš stipendiją Gražinai buvo veikama taip neatlaidžiai, jog ministeris inž. K. Šakenis pažadėta jai stipendiją atšaukė. Tada brolis Vytautas, mokytojaves Muz. mokykloje, savo seserį Gražiną pats nuvežė Paryžium, supažindinęs ją su savo buvusiais profesoriais, pa vedė aną jų globai ir paskui kas mėnesį išstisus metus iš savo uždarbio siuntė jai pašalpą. Tenka pastebėti, kad Gražina tada kalbėjo lietuviškai, nes, kai atostogų metu Vladas Jakubėnas ją sveikino užkulis po pirmojo koncerto ir prakalbėjo į ją lenkų kalba, Gražina atsakė jam lietuviškai ir dialogą toliau tęsė lietuviškai. Šitai rodo, jog jaunieji Bacevičiai lietuvių kalbą mokėjo ir rimtai rengėsi Lietuvoje įsikurti.

Nuvykusi Paryžium, Gražina tada kompoziciją pradėjo studijuoti pas garsiąją Paryžiuje prof. Nadia Boulanger, kuri yra išau-ginusi didžiulį kompozitorių skaičių. Smuiką studijuoja pas žinomąjį Karolį Fleschą. Po metų grįžta Varšuvos konservatorijon pas savo profesorius: kompozicijos — K. Sikorskį, smuiko — J. Jarzebskį ir, gavusi diplomus, kaip smuikininkė virtuozė ir kompozitorė, 1932 m. turėjo baigiamąjį viešą pasirodymą. Apie tą koncertą Varšuvos laikraštis "Express Poranny" rašo: "...savo išraiškos stiprumu koncerto bėgyje prasimušė tikrasis Bacevičiūtės talentas, kaip kompozicijose

taip ir grojime geriausiai rodąs didelį menišką savitumą, išsukantį klausytojuose pagarbą, dvasinį susikauptimą ir galvosenos aiškumą, meninę tiesą ir būdo patvarumą". Gi laikraštis "Nowiny" rašo, kad "Bacevičiūtė parodė didelį talentą ir tiesiog fenomenalią techniką, o jei Bacevičiūtė tobulinsis toliau, sekdamas savo nepaprastą talentą, neabejotinai ji iškilis europinių garsųjų smuikininkų šeimoje." Panašiai rašė ir kiti laikraščiai.

Gražina Bacevičiūtė, atvykusi pas tėvą į Kauną, pasijuto parvažiavusi namo; nes tėvas buvo jau nuo 1923 m. grįžęs Lietuvon, iš kur žmonos ir vaikų išlaikymui siųsdavo pinigų. Kaip pirmiau buvo prisiminta, visa Bacevičių šeima susirinko tėvo gimtojo žemėj. Čia jau buvo jų visų namai. Gražina savo koncertais tuoj sužavė kauniečius, pažadama jai studijinė stipendija Paryžiuje. Jauna studentė, kupina kūrybingumo ir neaprašomo ryžto, planuoja savo ateitį... Ji, kaippo moteris, nujaučia savo sėkmingą ateitį, nes prieš atvykimą Kaunan vienur kitur spaudoje muzikos kritikų ji buvo labai gerai vertinama, pranašaujant muzikei didelę ateitį. Atvykusi pas tėvą ji dabar ryžosi pradėti visų savo planų įkūnijimą.

Bet vieną giedrą, saulėtą, ramią dieną jai pranešama, kad ta stipendija Paryžium atšaukiama, kad Kauno muz. mokyklai jau antrojo smuikininko nereikėsia, todėl ji gali važiuoti ten kur tik nori arba grįžti iš kur atvažiavo. Kitaip sakant, tėvo numylėtoje tėvynėje Lietuvoje jai vietos nėra.

Nesunku įsivaizduoti jaunai studentai trenktą psichologinį smūgį. Nemažesnis smūgis buvo ir visai šeimai, ypač tėvui. Kai

Gražina Bacevičiūtė

(Lietuvių muzikologijos archyvas)

taip ir grojime geriausiai rodąs didelį menišką savitumą, išsukantį klausytojuose pagarbą, dvasinį susikauptimą ir galvosenos aiškumą, meninę tiesą ir būdo patvarumą". Gi laikraštis "Nowiny" rašo, kad "Bacevičiūtė parodė didelį talentą ir tiesiog fenomenalią techniką, o jei Bacevičiūtė tobulinsis toliau, sekdamas savo nepaprastą talentą, neabejotinai ji iškilis europinių garsųjų smuikininkų šeimoje." Panašiai rašė ir kiti laikraščiai.

Gražina Bacevičiūtė, atvykusi pas tėvą į Kauną, pasijuto parvažiavusi namo; nes tėvas buvo jau nuo 1923 m. grįžęs Lietuvon, iš kur žmonos ir vaikų išlaikymui siųsdavo pinigų. Kaip pirmiau buvo prisiminta, visa Bacevičių šeima susirinko tėvo gimtojo žemėj. Čia jau buvo jų visų namai. Gražina savo koncertais tuoj sužavė kauniečius, pažadama jai studijinė stipendija Paryžiuje. Jauna studentė, kupina kūrybingumo ir neaprašomo ryžto, planuoja savo ateitį... Ji, kaippo moteris, nujaučia savo sėkmingą ateitį, nes prieš atvykimą Kaunan vienur kitur spaudoje muzikos kritikų ji buvo labai gerai vertinama, pranašaujant muzikei didelę ateitį. Atvykusi pas tėvą ji dabar ryžosi pradėti visų savo planų įkūnijimą.

Bet vieną giedrą, saulėtą, ramią dieną jai pranešama, kad ta stipendija Paryžium atšaukiama, kad Kauno muz. mokyklai jau antrojo smuikininko nereikėsia, todėl ji gali važiuoti ten kur tik nori arba grįžti iš kur atvažiavo. Kitaip sakant, tėvo numylėtoje tėvynėje Lietuvoje jai vietos nėra.

Nesunku įsivaizduoti jaunai studentai trenktą psichologinį smūgį. Nemažesnis smūgis buvo ir visai šeimai, ypač tėvui. Kai

brolis Vytautas vis dėlto ją nuvežė Paryžium, tada Gražina susijaudinusi jam pasakė, kad ji daugiau negrįš į Kauną, po to kas atsitiko, bet grįš į Varšuvą ir pasidarys lenkų smuikininkė ir kompozitorė. Ir brolio prašė jį Paryžiuje pristatinti kaip Bacevitz, o ne Bacevičiūtė. Vytautas ją gerai suprato ir atjautė, bet keliu atgal nebebuvo.

Po to greit išvyko atgal Lenkijon ir motina su Vanda. Kai 1935 m. kovo m. 15-16 d. vyko Varšuvoje tarptautinės lenkų smuikininko ir kompozitoriaus H. Wieniawskio vardo smuikininkų varžybos, tarp iš įvairių kraštų atvykusių, Gražina laimėjo garbės diplomą. Per Varšuvos radiją transliaciją metu jau buvo pranešta, kad "lenkų smuikininkė Gražina Bacevitz laimėjo garbės diplomą". Šia proga kovo mėn. 21 d. "Lietuvos Aids" V. Č. rašo: "Ar yra kai kuriose mūsų šviesuomenės šeimose tų, vaišgantiškai tariant, "Normanai vėžių" liekanų ir kaip tūl jį siekia mūsų tautos kūną. Nejaugi mūsų gerai žinomu, kas kartą garsėjančių lietuvių muzikų šeimoje stinga "šeimos drausmės" (kito termino aš nesuradau šiam reiškinui)?... Pavardė nepaminėta, bet aišku iš rašto turinio apie kurią šeimą rašoma. Greit apleido Kauną ir Kęstutis. Varšuvoje jis įsijungė muzikinienykštėn veiklon ir buvo pakviestas dėstyti valstybinėje muzikos mokykloje.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-1 val. Trečdienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERU LIGOS, GINEKOLOGINE CHIRURGIA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma liguonis pagal susitarimą, jei neatsiliepa, skambinti 874-8013

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2501 West 63rd Street
Kampus 63-805 ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. Trečdienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penktadienį, 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, penktadienį 2-9 v., šeštadienį 10-1 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERU LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlack 6-8545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 4-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

Vytautas likosi Lietuvoje prie tėvo, kita šeimos dalis puikiai įsikūrė motinos tėvynėje — Lenkijoje. Taip Bacevičių šeimos židinys liko suskaldytas, negalėdamas liepsnoti tėvo gimtojoje žemėje, dėl kurios, vos pradėjęs veikti lietuviybės dirvonuose, buvo rusų žandarų ištremtas. Likęs Lietuvoje, tėvas iki mirties dirbo pedagoginį darbą, o miręs buvo palaidotas jo gimtosios parapijos kapuose. Kokios rūšies tėvas buvo lietuvis, liudija toks pavyzdys: žinomas mūsų prof. Mykolas Biržiška savo šeimos nuotraukėlių tarpe, kurias visada nešiodavosi savo piniginėje, vis buvo ir Vinco Bacevičiaus nuotraukėlė,

kuris pirmajam nebuvo giminė. Aprašinėjant šią nelemtą Gražinos Bacevičiūtės gyvenimo iškarpa, prisimena ir kitas panašus įvykis tik kitokesnėje plotmėje. Turiu galvoj čia prof. Jurgį Karnavičių, kai jis parašė operą "Gražina". Tai buvo pirmoji lietuviška opera, nepriklausomoje Lietuvoje parašyta. Kas buvo J. Karnavičius? Surusėjęs bajorų šeimos narys, gimęs Kaune (1884-1941), vasaras praleisdavo sulenkėjusioje Babių apylinkėje, Kampių dvarely. Gimnaziją baigė Vilniuje, Petrapilio univ. teisių fakultetą, konservatorijoje kompoziciją, dainavimą. Mokyto-

(Nukelta 13 psl.)

Ant Rudoko kabineta perem-optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmadienį, ketv. 1-4 ir 7-9; antradienį ir penktadienį 10-4; šeštadienį 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVU IR EMOCINIS LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISEN-EISINAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., W 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rez. PROspect 8-0881
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. vak. Šeštadienį, nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v. vak. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečdienį ir šeštadienį uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympe 2-138.
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečdienį ir šeštadienį tik susitarus

Tel. — Relliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvės gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadienį 12-2 val. p. p. Trečdienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečdieniais šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

FLORIAN KRASS
(Krasauskas)
REGISTERED PHYSICAL THERAPIST
4738 S. Damen Ave., Chicago, Ill.
Diathermy — Ultrasound — Massage
Tik susitarus
Val.: pirm. — antradienį — ketv. — penkt. 2-8 v. popiet. Šeštadienį 2-4 val. popiet.

Tel. PR 6-3085 arba FR 6-6885
DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKU IR VAIKU LIGU
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 11 iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečdienį ir šeštadienį nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį 11 val. ryto iki 5 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERU LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlack 6-8545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 4-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 81st Street
Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas; Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadienį 9 v. r. — 2 v. popiet)

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius b "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečdieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7691
5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą. Trečdieniais uždaryta.

Telef. 423 - 2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val. pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 8 v. r. iki 9 v. r. Trečdienį, šeštadienį 8 v. r. iki 5 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijai)
Pirma liguonis tik susitarus — (By appt.)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: antradienį, nuo 2-5 popiet, ketvirtadienį, nuo 6-8 vakaro
Ofiso telef. 776-2580
Rezid. telef. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIU LIGOS IR CHIRURGIA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 862-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. Relliance 5-4410
Rez. Gilvėdžių 5-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

Jaunimo literatūros konkursas ir jo rezultatas

Pokalbis su jūry komisijos pirm. rašytoju Vincu Ramonu

Jeigu mes dažnai pasikundžiame, jog išeivijoje mums trūksta skaitinių pačiam mažajam skaitytojui, tai dar labiau pasigendame literatūros skirtos jaunimui. Šiai spragai bent kiek užpildyti Bendruomenės švietimo tarybos ir buvo skelbtas Jaunimo literatūros konkursas. Komisija, susidedanti iš Vinco Ramono, pirm. Julijos Švabaitės-Gylienės, sekr. Saulės Jautokaitės, Algimanto Diknio ir Mykolo Drugos — narių, nutarė pirmosios premijos ne skirti, o antrąją — 500 dolerių paskyrė už apysaką „Mieste nesaugu“. Atplėšus Vėjinės slapyvardžiu pasirašytą voką, paaiškėjo, kad laureatė yra Danutė Brazytė-Bindokienė. Konkurso laimėtoja jau anksčiau yra išleidusi dvi knygas vaikams: „Keturkojis Ugniagesys“ ir „Baltosios pelytės kelionė į mėnulį“. Premijuotoji „Mieste nesaugu“ dabar skirta jau ugtelėjusiam skaitytojui. Šia kryptimi einant toliau, atrodo, kad sekančios Danutės Brazytės-Bindokienės knygos turėtų būti jau novelių rinkinys ar romanas suaugusiam skaitytojui.

Jaunimo literatūros konkurso rezultatų paskelbimo proga kreipėmės į jūry komisijos pirmininką rašytoją Vincą Ramoną su pora klausimų, liečiančių šį konkursą aplamai ir specialiai premijuotąjį rankraštį.

— Kaip vertinate Jaunimo literatūros konkursą prisijusiusius rankraščius? Kiek jų buvo? Ir kuris procentas buvo verti komisijos dėmesio?

— Konkursui buvo atsijusta 10

rankraščių — 5 dramos, 4 romanai ir viena apysaka. Tik apysaka „Mieste neramu“ buvo verta dėmesio. Pačios prasčiausios iš visų atsiųstų veikalų buvo dramos. Čia klaidų labai daug ir nepaprastų. Pvz., vienoj istorinėje dramoje vaizduojamas būsiamasis šv. Kazimieras. Jam Vengrijos pasiuntiniai — piršliai atveža karalaitės fotografiją. Istorinėse dramose karaliai elgiasi ir kalba ne „karališkai“, bet kaip Chicago „bučeriai“ ir „dženitoriai“.

Visi konkursui atsiųsti veikalai turėjo būti skirti jaunuomenei. Mes žinom, kad Amerikos lietuvių jaunuomenė dažnai net paprasčiausių žodžių prasmės nesupranta, o konkursui atsiųstuose veikaluose ypač tokių keistų, retai vartojamų žodžių ir provincializmo, kurių prasmės nė konkursu nariai nesupranta. Tur būt, autoriai galvojo, kad jie su tokiais žodžiais turina mūsų lit. kalbą. Dėl to „praturtinimo“ aš šia proga turiu štai ką pasakyti. Visi beletristai ir poetai turėtų įsidėmėti, kad retai vartojami žodžiai literatūros veikalų vertės nepakelia, priešingai — jie literatūrai kenkia. Poezijos ir beletristikos pagrindas — vaizdinumas. Kaip aš, skaitytojas, galiu

susidaryti vaizdą, jei aš net žodžio prasmės nežinau? Aš, skaitytojas, kiekvieną beletristikos, o ypač poezijos, žodį turiu ne tik suprasti, bet ir įsivaizduoti, jausmą jauti. Žodis turi būti mano „kraujuje“.

Sutiksim, kad tuos retus žodžius galima būtų išmesti ar pakeisti, bet yra kita nepataisoma bėda. Atsiųstų veikalų kalba — tikras žodžių kratynas. Nežinia kada, kur sakinio galva, kur uodega. Skyryba — tikra bėda. Daugumas konkurse dalyvavusių rašytojų skyrybos ženklus deda, kur pakliuvo, šiaip sau — „iš ausies“.

— Kuo išsiskyrė iš kitų Danutės Brazytės-Bindokienės premijuotasis rankraštis „Mieste nesaugu“?

— Atrodo, kad Danutė Brazytė-Bindokienė geriausiai suprato konkurso skelbėjų norus — parašė apysaką, kuri bus suprantama jaunuomenei, nemačiusiai Lietuvos. Veiksmas vyksta Amerikos didmiestyje, galėtų būti ir Chicago. Ir tema aktuali — integracija, jaunuolių kvailiojimai ir t.t. Bijodama demonstracijų, užpuolimų ir kitokių negerovių, viena šeima iš miesto išsikelia į „saugią“ vietą — į užmiestį. Pasirodo, kad ir ten yra panašių negerovių. Mieste ar užmiestyje jaunuomenė vis tiek lieka jaunuomenė ir be kvailiojimų neapsieina.

„Mieste neramu“ paskaitoma ne dėl temos naujumo, bet dėl to, kad intriga įdomiai plėtojama ir visa problema gana gerai

Rašytoja Danutė Brazytė - Bindokienė, literatūros konkurso jaunimui laimėtoja.

išsprendžiama.

Dėl tų temų aš norėčiau kiek nuvažiuoti į pievas. Literatūros veikalas gerumas visai nepareina nuo temos. Nėra nė gerų, nė prastų temų. Ir „buitinės“ ir „problematinės“ temos yra lygios vertės. Yra tik gabūs rašytojai ir pekeliai, kuriuos spaudos giria ir palaiko jų draugai, nutylėdami veikalų silpnynes. Nepaslapstis, kad visiems įgriso romanai ir apysakos apie tai, kaip mes kentėjome, kaip mes bėgom, kaip mes plaukėm... Bet ar čia temos kaltos? Ne, tik autoriai. Tie jų veikalai — nuobodžiausio plepalai. Tikras rašytojas, ir šitokią „nuvalkiotą“

temą pasiėmęs, gali sukurti idomų ir vertingą veikalą.

Bet grįžkim prie Danutės. Jos apysakos kalba gana gera, jokių stilistinių prašmatnybių. Nedaug gamtos vaizdų, jie neišstoti ir neišpūsti — ne „poetiški“. Matyt, kad autorė žinojo, jog jaunuomenė (ypač vaikai) gamtos aprašymų nemėgsta. Jaunuomenė ieško vieno — „o kas bus toliau?“

Man atrodo, kad ši apysaka bus įdomi ne tik jaunuoliams, bet ir suaugusiems, kurie literatūros veikalui nestato per daug didelių reikalavimų.

Ką veiks astronautai mėnulyje?

Kaip technikinė spauda („Sky and Telescope“, June, 1969) informuoja, liepos 20-sios popietę, sekmadienį, amerikiečių erdvėlaivio Apollo 11-jo mėnulio kapsulė LEM savo plačiai išskėstomis palies mėnulio paviršių. Jai nusileidus, astronautai neskubės iš jos išlipti. Pirmiausia jie paruoš kapsulę kilimui atgal į erdvę. Po to trumpai pailsės ir tik tada atidarys kapsulės vožtuvą. Astronautas Neil Armstrong pirmasis išlipsis iš LEM. Pirmuosius jo žingsnius mėnulyje galėsime matyti televizijos aparatų pagalba. Armstrong pirmiausia prisems pilną maišelį mėnulio žemių ir perduos jį astronautui Edwin E. Aldrin, Jr., dar tebesančiam kapsulėje. Taip bus daroma dėl saugumo. Jeigu kas netikėtai atsitiktų, ir astronautai staugai turėtų nutraukti savo misiją, tai bent nedidelį maišelį mėnulio žemės galėtų namo parvežti.

Po to Aldrin išlipsis iš kapsulės, ir abu astronautai vaikščios aplink ją, nenutoldami toliau, kaip 100 pėdų. Jie fotografuos aplinką ir perduos vaizdus į žemės tele-

vizijos priimtuvus. Taip pat jie įrengs ten radijo siųstuvą ir seis-mometrą, išdėstys visą raizginį specialių reflektorių, kad atmuštų laserio signalus iš žemės, ir išskleis plonus aliuminijaus lakštus, kuriuos vėliau sulankstys ir pargabens atgal žemėn, kur jie bus tyrinėjami, nustatant saulės radiacijos efektus. Be to astronautai pririnks dar daugiau mėnulio žemės bei akmenų.

Taip besidarbuodami, jie praleis ten apie 3 valandas. Tada grįš į LEM ir, keletą valandų joje pailsėję, iššaus kapsulę orbiton, kur ji susijungs su 70 mylių aukštyje skriejančiu Apollo 11-ju. Erdvėlaivyje jų lauks astronautas Michael Collins. Paleidę tuščią LEM aplink saulę, visi trys grįš atgal į žemę.

Jei viskas gerai seksis, po maždaug 4 ar 6 mėnesių į mėnulį bus paleistas Apollo 12-sis su astronautais Charles Conrad, Jr., Richard F. Gordon, Jr., ir Alan L. Bean. Jie ant mėnulio paviršiaus praleis daugiau kaip penkias valandas.

A. R.

*

• Jaunųjų poezijos antologija

leidžia „Ateities“ leidykla. Antologijoje sutelkta 10 išeivijos jaunųjų poetų, pastaraisiais metais labiausiai pasireikusių moksleivių bei studentų periodikoje ir kitur. Antologijoje tilps šimtinė eilėraščių. Tai bus pačios jauniausios mūsų poetų kartos balsas.

●

Gražina Irena Bacevičiūtė

(Atkelta iš 2 psl.)
Javo ten pat konservatorijoje, pakeltas į profesorius. 1927 m. jam grįžus Lietuvon, paskirtas Kauno muzikos mokyklos mokytoju. Neišmokęs jam nustatytu laiku lietuvių kalbos ir dėl to sumažinus pamokų skaičių, jis pradėjo groti Valstybinės operos orkestre. Teatrui dir. A. Olekos-Zilinsko raginamas, parašė operą, kuriai libretą pagal Adomo Mickevičiaus poemos „Gražinos“ temą parengė Kazys Inčūra. Operos premjera įvyko 1933 m. vasario 16 d. Opera plačiosios visuomenės buvo sutikta su entuziazmu. Bet muzikos veiksniai visą laiką buvo nusiteikę prieš J. Karnavičių. Po tokio ne eilinio operos pasisekimo, muzikai kibo iš peties ją kritikuoti, įrodinėdami, kad ji nėra lietuviška, nors joje buvo pavartota net 40 liaudies melodijų. Pasidarė du frontai: visuomenė, girdėdama lietuviškas melodijas operoje, kompozitorių kėlė į padanges, kritikai iš kailio nėrėsi, terasdami ko mažiausiai teigiamų. Operos nematęs ir negirdėjęs iš spaudos paskelbtos kritikos kiekvienas galėjo susidaryti gana neigiamą įspūdį. 1931 m. buvo baigta ir pateikta Valstybiniam teatrui komp. Vytauto Bacevičiaus opera „Vaidilutė“. Ir ji buvo nepriimta neva dėl per daug modernios muzikos.

J. Karnavičius visa tai labai pergyveno, stengdamasis to nepa-rodyti savo priešams, su jais palaikydamas pokalbius ir kt. Jis buvo pas žymųjį rusų kompoz. N. Rimškį - Korsakovą baigęs kompoziciją, žinojo savo vertę. Buvo parašęs nemažai stambių kūrinių, net už styginį kvartetą pirmą premiją varžybose laimėjęs, nemažai jo veikalų buvo spausdinta. Be to, 1908 m. smuikui su fortepijonu lietuviškos liaudies melodijos „Siuntė mane motinėle“ išvystytas kūrinių turėjęs gana didelį pasisekimą koncertuose. Simfoniniam orkestrui buvo sukūręs „Lietuvišką rapsodiją“ ir „Lietuvišką fantaziją“. Žodžiu,

grįžo Lietuvon netuščiomis rankomis. Bet tokio muzikos žmonių priešiško sutiktas (ne visų) buvo jau taipgi pasirengęs aplėisti Lietuvą. Tik artimieji draugai, jo sumanymą patyrę, stengėsi kompozitorių nuo to atkalbėti. Įsikio čia net švietimo ministerija ir pats Prezidentas. Ir Karnavičiui vėl buvo suteikta bent pakankamas pamokų skaičius konservatorijoje. Niekas jam negalėjo priekaištauti ir dėl lietuvių kalbos, nes ir ją gerai išmoko. Parašė dar ir antrą operą „Radvilą Perkūną“. Visą širdimi pamilo Lietu-

Gražina Bacevičiūtė 1956 m. Indijoje lenkų meno kultūrinėje delegacijoje oficialaus sutikimo metu. Kompozitorė matome prieky kairėje. (Lietuvių muzikologijos archyvas)

vos muziką ir daug jos sukūrė. Ir buvo palaidotas jau kaip žymus Lietuvos kompozitorius.

O čia dar vienas paskutiniųjų dienų įvykis, rodąs kaip mes „sugebame“ vertinti naują ir netikėtai pasirodantį saviškį menininką, svetimosiosios jau išgarsėjusį, bet su savaisiais neturėjusio progos susitikti. Čia tad pateikiamas trumpas vaizdelis.

Lentvarėje (Lietuvoje) gyvenusią lietuvių Žilijų šeimą karo audros ir okupacijos nubloškė Lenkijon drauge su jaunute dukrele Teresėle. Lenkijoje ji lankė mokyklą, baigė ten, kaip solistė, konservatoriją. Mokslus baigusi pradėjo dalyvauti viešuosiose koncertuose, džiaugdamosi nemažu pasisekimu. Suprantama, visa tai vyko Lenkijos miestuose. 1960 m. V. Vokietijoje skelbtame J. S. Bach'o kūrinių konkurse ji laimėjo pirmą vietą. Po to Teresė buvo pakviesta Dortmund'o vokietijų operon. Greit buvo priimta nuolatine soliste Diusseldorfo operon. Spauda jos balsinę medžiagą, muzikalumą ir vaidybą aukštai vertino, visa tai plačiai išgarsino jos vardą TERESA ZYLIS-GARA. Netrukus, solistė, kaip viešnia buvo pakviesta atlikti pagrindinius vaidmenis šių miestų operų teatruose: Londono, Paryžiaus, Madrido, Mexico City ir kitų. Spauda vis plačiau vertino solistę. 1968 m. pakviečiama Herbert von Karajan atlikti Elvyros vaidmenį Mozarto op. „Don Giovanni“ Salzburgo muzikos festivalyje. Kai ten susilaukė ypatingai gerų įvertinimų, ji angažuojama tą patį vaidmenį atlikti San Francisco ir N. Yorke Metropolitan, kur pakviečiama dainuoti ir sekančiam sezonui. Kaip matome iš šios trumpos T. Žilytės, kaip operos dainininkės, puikios karjeros apžvalgės, jog solistė yra įkopusi į labai aukštą viršūnę. Mums tik beliktų ja, kaip savo tautietę, tik pasididžiuoti.

Tuo tarpu kai ji Vokietijoje plačiai garsėjo, ir spaudoje muzikinė kritika ją kėlė, lietuviai, gyvenę Vokietijoje, su ja neužmezgė jokio ryšio, nors pati pavardė rodė jos tautybę. Tik Stuttgarte tais laikais dirbęs vietinė operoje komp. Darius Lapinskas su dainininke susipažino, solistė nepaprastai apsidžiaugė galinti lietuviškai pasikalbėti su lietuviu kompozitorium. Kai ji atvyko dainuoti į JAV, būrelis lietuvių po vaidinimo vieną vakarą aplankė ją ir įsitikino solistės nuo širdžių nudžiugimu lietuviams lan kytojais. Ji, girdi, pirmą kartą čia sutinkanti lietuvių ir apgailestaujanti, kad iki šiol neturėjusi progos su jais pabendrauti, lietuviams pakoncertuoti. Nupasakoję ta proga ir savo biografiją, kalbėdama laisvai lietuviškai, nes jos motina mirdama jai pasakiusi: „Teresėle, nepamiršk, kad esi lietuviatė ir tokia pasilik visą gy-

venimą.“ Šitai pasakojo solistė žygių gauti tu „Pilypui“ laišku fostatus. Ž.)

Po to ji buvo pakviesta atlikti programą praeitą rudenį planuotame didžiuliame „Margučio“ koncerte „Auditorium Theatre“ Chicagoje. Su džiaugsmu solistė sutiko dainuoti savo tautiečių tarpe. Bet štai atsirado „Pilypų iš kanapių“, kurie neprasom pradėjo rašyti nei šokių, nei tokių laiškus Metropolitan operos administracijon ir pačiai solistei, „domėdames“ neva solistės kilme ir kt. Dėl tokio „herojiško“ lietuvių elgesio solistės agentas griežtai pasisakė prieš solistės dalyvavimą „Margučio“ koncerte. Taip arti turėta, prie lietuviškos širdies besiliejančią aukšto lygio solistę „Pilypo žingeidumas“ visiška kai nuo lietuviybės nustūmė svetimųjų glėbį, kai tuo tarpu svetimieji panašiuose dalykuose sugėba čia pat iš po rankos daug ką „nusišavinti“.

Matyti tam „Pilypui“ sukėlė noro kur nereik „pasizvalgyti“ pasikalbėjimai su soliste, tilpė amerikiečių spaudoje, kur ji vadinama lenke. Kas žino JAV imigracijos įstatymus tautiniais klausimais ir kas pažįsta lenkų sovietizmą, tas panašių laiškų, kur visai ne jo reikalas, nerašinė. (Lietuviatė ir tokia pasilik visą gy-

Gražina Bacevičiūtė 1951 m. Liege, Belgijoje, koncerto metu. (Lietuvių muzikologijos archyvas)

venimą.“ Šitai pasakojo solistė žygių gauti tu „Pilypui“ laišku fostatus. Ž.)

Gražina išplaukia į plačiuosius vandenis

Grįžtant prie Gražinos Bacevičiūtės, reikia stabtelėti prie Gražinos gimimo metų, kurie sukėlė spaudoje tam tikrų neaiškumų. Kai ji pradėjo viešumon iškilti visur jos gimimo metais buvo nurodomi 1913. Tačiau Kaune leistoje Lietuviškojoje Enciklopedijoje ir dabar Bostone išleistoje Lietuvių Enciklopedijoje nurodoma 1909 m. (Bostoniškė, matyt, pasinaudojo kauniškės žiniomis.) Kauniškėje L. Enciklopedijoje redaktorius buvo V. Zadeika, kuris labai kruopščiai rinko muzikologijos žinias. Gražinos atveju jas bus gavęs iš tėvo V. Bacevičiaus, tada dirbusio muzikinį darbą Kaune. Iš tėvo gautos ir visu kitų jo vaikų gimimo datos ir biografiniai bruožai. Be to, 1953 m., redaguodamas Lietuvių Enciklopedijos Lituanistinės muzikos skyrių, kreipiausi į Gražinos brolių Kęstutį, prašydamas jo biografijos. Jis irgi parašė, kaip ir lietuviškoje enciklopedijoje pažymėta. Todėl dėl gimimo metų tik-

rumo abejonių nekyla. Kodėl pati solistė pasijaunino? Gali būti tik viena priežastis: pasidaryti keiseriais metais jaunesne yra dažnai moterų „silpnybė“, ypač kai Gražina pagal savo metus atrodė labai jauna. Karo metais žuvus daugelio žmonių dokumentams, Bacevičiūtei imant užsieninį pasą, buvo gera proga pasijauninti.

*

Paryžius Gražinai buvo tarsi vartai į muzikinį pasaulį. Dar 1933 m. ji laimi tarptautiniame kompozitorių konkurse pirmą premiją už kvintetą pučiamiesiems instrumentams. Tai buvo pirmas jos laimėjimas. Po šio konkurso, ji pasileidžia koncertinei kelionei su smuiko koncertais po Pietinę Prancūziją, Ispaniją, Italiją. Grįžusi Lenkijon, su koncertais apvažinėja didžiulius miestus.

Cia šalia įvairių kompozitorių groja nemažai ir savo kūrinių, visus stebindama savo neeiline virtuozine smuiko technika, visur kritiku, kaip smuikininkė ir kompozitorė, aukštai vertinama. Trumpai, lyg poilsui, sustoja Londžės konservatorijoje profesoriauti. Po kelių savičių surengia Varšuvoje pirmą autorinį savo kūrybos koncertą, kurį puikiai įvertina sostinės kritika. 1934 m. pabaigoje vėl grįžta keletai mėnesių pasitobulinti Paryžiun. O sekančiais metais dalyvauja Varšuvos tarptautinėse smuikininkų lenkų smuikininko - kompozitoriaus H. Wieniawskio vardo varžybose. Tarp dalyvavusių ten 22 smuikininkų G. Bacevičiūtė laimėjo pagyrimo diplomą. Tai pat metais dar laimi premiją varžybose už Trio obojui, smuikui ir violončelei. O sekančiais 1936 metais išteka už medicinos daktaro A. Biernackio. Jis mirė 1963 m., po karo buvo profesorius ir sekretorius Lenkijos Medicinos mokslo akademijos, buvo aukštos kultūros asmenybė, puikus pianistas. Šeimos laimei įjėdu susilaukė dukters Alinos, kuri yra baigusi Varšuvos Meno akademiją.

(Bus daugiau)

Susitikimai su Vincu Krėve

Atsiminimai, 15 metų nuo rašytojo mirties praėjus

V. KAVALIONAS

Su V. Krėve susitikau labai anksti. Įstojęs į Alytaus gimnaziją, radau nemažą mokinių, kilusių nuo Liškiavos, Merkinės, Pūnės ir kitų vietovių, įamžintų jo kūryboje. Vėliau mano klasėje buvo vienas mokinių, kilęs iš Krėvės kaimo — Subartonių.

Ypač daug Dainavos šalies apylinkių jaunimo buvo bendrabutyje, didžiuliam kambaryje, kuriame kartais mūsų būdavo apie 20. Čia net ir pirmųjų klasių mokiniai dažnai kalbėdavo apie Krėvę, ką jie buvo girdėję iš savo apylinkės žmonių — tėvų, kaimynų ar pažįstamų, o jo "Dainavos šalies senų žmonių padavimai" — jo iš rankų į rankas. Jiems "Padavimų" pasaulis buvo pažįstamas, artimas ir savas, kilęs iš tebegyvų žmonių pasakojimų ir susijęs su jų gimtųjų apylinkių vietovėmis. Čia ir Gilšės ežeras, ir Liškiavos pilies griuvėsiai, ir Merkinės bei piliakalnių gyva ir nenutrūkstanti grandim susijungdavo su praeitimi.

Baigęs gimnaziją ir įstojęs į humanitarinių mokslų fakultetą, su Krėve susitikau tiesiogiai — dekanas įstaigą ir auditoriją, kur turėjau išklausti du jo skaitomus kursus: visuotinę ir naująją lenkų literatūrą.

Krėvės paskaitų klausyti būdavo lengva: kalbėdavo jis sklandžiai, dažnai atmintinai cituodamas skaitomo kuro rašytojų kūrinių ištraukas ir stebindamas savo atmintimi bei literatūrine erudicija. Kas kita būdavo, kai reikėdavo laikyti egzaminus — pro Krėvę pigiai nepralįsi.

Laikome, atmenu, visuotinės literatūros egzaminus. Atėjęs prie auditorijos, kurioje bus egzaminuojama, randu gerą pluoštą studentų. Visi susirūpinę — Krėvė atėjęs į auditoriją piktas. Laukiame, nežinodami, kada prasivers durys ir kurį pašauks.

Pagaliau išsiskaukia viena. Nutylame ir klausome — bene išgirsime ko ir kaip klausia. Tačiau pro uždarytas duris — jokio garso. Dar kelios minutės ir egzaminuojamasis išsina. Atrodo lyg per greitai.

— Ar išlaikėi? — klausia.
— Išlaikiau patenkinamai, bet pažymio neėmiau, — atsako įraudęs kolega ir išskuba namo.

Po valandėlės Krėvė išsiskaukia kita, kuris taip pat greitai išsina ir pasisako pažymio neėmęs — norįs laikyti gerai arba labai gerai.

Ir vėl durys prasiveria. Dabar išgirstu savo pavardę. Einu ir galvoju, kad būsiu patenkinamas ir trejetuku. Kad tik išlaikyti! Atsisėdu. Krėvė pradeda klausinėti. Išleidžiame į literatūrinės srovės. Kai užkliudome romantizmą, Krėvė sako:

— Vaizgantui tai visį romantiką. Jam ir Maironis romantikas, ir jis pats romantikas...

Pagaliau paklausia: kokia yra literatūrinės srovės žymė? Kai niekas neklasčia, rodo, viską žinau, viskas aišku. Bėda tik tada, kai reikia atsakyti, ypač kai klausimas netikėtas. O apie tai niekad nebuvo ir pagalvojęs. Tačiau paklaustas ilgai galvoti negali.

— Stilus — sakau.

— Ne, — trumpai sako Krėvė.

— Pasaulėžiūra, — vėl skubu.

— Ne, — vėl nesutinka Krėvė, ir pats pasako: — Siužeto traktavimas.

Tyliu, į gincus nesileidžiu, nors ir atrodė, kad nuo pasaulėžiūros pareina ir stilius, ir siužeto traktavimas.

— Šiandien jau du pavariau, — sako Krėvė po valandėlės.

Nieko nesakau. Man jau aišku — aš būsiu trečias. Tik viskas nušvinta, kai jis pasako:

— Duok knygutę.

Išeinu iš auditorijos. Koridoriuje laukiantiems kolegoms pasisakau išlaikęs, žinoma, nepamiršęs papasakoti ir apie du pirmuosius, kurie sakėsi trejetuku nebuvo patenkinti ir knygutės pasirašyti nedavę.

Laikant naujosios lenkų literatūros egzaminus, Krėvė į auditoriją išleisdavo vieną po kito tris studentus. Vienas atsakinėja, o kiti du ruošiasi kalbėti klausimais, kurie jiems dūti, vos tik įėjus į auditoriją. Prieš mane egzaminuojamas studentas, matyt, ne per stiprus buvęs kalbėti duotu klausimu, mėgino Krėvę apgauti. Jis, tikėdamasis, kad Krėvė, kol išgaminuos du studentus, užmirš, apie ką jam liepė pagalvoti, duotąjį klausimą pakeitė jam geriau žinomą.

Tačiau apgavystė nepavyko. Krėvė, vos tik pradėjęs klausinėti, gerokai pyktelėjęs sako:

— Aik tamista namo, pasiimk Dziady, perskaityk ir tada ateisi laikyt egzaminų.

Bestudijuojant vis atėdavo mintis įsteigti draugiją, kuri sujungtų visus studentus džukus. Kartą, užėjęs pas keletą draugų gyvenančių kolegų, šią mintį pasakiau ir kitiems.

— Steigiame! — entuziastiškai pritariu visi.

Tačiau jaučiame, kad tuo reikalu pirmiausia reikėtų pasitarti su Krėve. Visi siunčia mane:

— Tu šią mintį išskėlei, — sako, — tu geriausiai galėsi ją ir referuoti. Be to, tu humanitaras ir geriau Krėvę pažįsti.

— Einu. Patykojės, kai tik Krėvė išėjo iš profesorų kambario, pasivėję jį jau prie pat laiptų, einančių žemyn, atspirašau ir pasakojau, kad norime įsteigti džukų studentų draugiją, kuri suburtų visus studentus džukus ir kuri rūpintųsi Džukijos kultūros reikalais. Krėvė stovi ir klausia. O kai aš baigiu:

— Ir pragaras gerai norais paduodamas, — sako jis ir kaip niekur nieko nueina laiptais žemyn.

Nesmagu. Atrodo, kad Krėvė

Vincas Krėvės antkapis Philadelphiaje.

Nuotr. Edm. Jakaičio

delio namo, susigūžusio Vytauto Parko papėdėje, pasuku skambutį ir laukiu. Duryt atsido — išsileidžia pats Krėvė. Stovi jis vienmarškinis, rankoje laikoma plunksnakotė. Atrodo, kad nepatenkintas, jog užėjau ir jį trukdau. Ir aš pats jaučiuosi nusikaltes — gal ką nors svarbaus rašė — kūrė?..

Pagaliau pasakau, kad atėjau su Džukų studentų draugijos įstatų projektu, ir prašau jį juos peržiūrėti. Krėvė nurodo profesorius, universiteto senato paskirtą studentų draugijų įstatymus tvirtinti, ir pataria eiti pas jį. Iš Krėvės buvo išeinu džiaugdamasis, kad šiuo kartu nepajutau jo nei-

sa ko centras. Užsidėjęs draugijai jam padovanotą kepuraitę, apsuptas iš visų pusių vyrų ir mergaičių, nesustodavo gyvai kalbėjęs ir juokavęs. Kai mėgindavom kalbėti džiūkiškai, kartais kai kurie ir nukalbėdavam. Tada Krėvė, vis pravažiūdamas šypsodamasis, taisydavo ir mūsų žodžius, ir jų kirčiavimą.

Ir kai, pobūviui baigiantis, ji išslydėdavam, jis dar ilgai badavo su mumis — jį vis, rodos, girdėdavam ir matydavam.

Kai vėliau, keliaudamas, apsilankiau Punių, Merkinę, Liškiavą, kai pravažiūjavau pro Pivašiūnus ir Gilšės ežerą, rodos, vėl sutikau Krėvę — Džukijos peizažas ir jo dvasia tokia artima jo kūrybos pasaulio peizažui ir jo dvasiai.

Sutinki Krėvę ir šiandien, penkiolikai metų nuo jo mirties praėjus. Sutinki jį ir jo Dainavos šalies padavimuose, ir Šarūnė, ir Raganiuje, ir pagaliau Dangaus ir žemės sūnuose.

Poetai ir rašytojai nemiršta. Jie, nenusitodami būti, rodos, tepasitraukia į tolimas. Jaučiame — ir Krėvė vis tebėra su mumis.

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis
J. BUENYS — Tel. RE 7-5168

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, gyvenamųjų, automobilių, sveikatos, bižuterijos, patalynės, daiktų, mokymosi ir kitų.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67th Place — WA 5-8063

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET — Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO: STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitoms dienoms nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta.

Nauji leidiniai

• **AIDAI, 1969 m. gegužės mėn. Nr. 5.** Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mas. 02122. Leidžia lietuviai pranciškonai. Administruoja T. Benvenutas Ramanauskas, OFM, 680 Bushwic Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Metinė prenumerata 7.00 dol.

Pagrindinis šio "Aidų" numerio akcentas yra Antano Paškaus net keliolika puslapių užklojęs straipsnis "Teilhardo Dievas". Straipsnio autorius polemizuoja su ankščiau apie Teilhard de Chardin žurnale rašiusiu Antanu Maceina. Juodviejų abiejų šios problemos gvildinimu reikia čia tik pasidžiaugti. Mat, lig šiol mūsųose raštai ir pokalbiai Chardino teologinėmis bei filosofinėmis temomis buvo daugiau vien informacinio, laikraštinio pobūdžio. Dabar A. Maceinos ir A. Paškaus straipsniai šią idėją 20 amžiaus temą ir lietuviškuosiuose puslapiuose kilstelėjo iki rimto akademinio lygio.

O po to rimtumo atsikvėpimui duota ir puslapis naujų Antano Gustaičio satyrų. Jis, kaip ir visada, randa iš ko mūsųose pasijuokti. Ir moka pasijuokti, nepasitenkindamas vien tik satyrišku kikinimu, bet ir atrinkdamas juokui olimpiškąjį žodį.

Vladas Jakubėnas rašo apie šiemetinę mūsų operą, Gaidelio ir Santvaro "Daną". Rašo atsargiai, akademiškai, nieko nekeldamas į padanges, bet ir nenuvertindamas, viską sumuojant, priedamas gana teigiamų išvadų. Tačiau jį kai kurias Vlados Jakubėno straipsnio vietas reikia vis dėlto čia atkreipti skaitytojo dėmesį. "Danos" recenzija pradeda tokiu sakiniu: "Čikagos Lietuvių opera perėitą mėnesį pastatė pirmą originalią Amerikoje parašytą operą, kurios kūrėjai tiek muzikos, tiek paties siužeto bei libreto, yra naujieji ateiviai". Tamė pačiame puslapyje recenzijos autorius dar prideda: "Vis dėl-

to svarbiausia priežastis, dėl kurios buvo pasiryžta "Daną" statyti buvo moralinė pareiga parodyti mūsų visuomenei vienintelį naujosios emigracijos laikotarpį parašytą tos rūšies veikalą". Dėl šių abiejų citatų čia ir norisi paklausti: ar tikrai pirmą vienintelį? Argi Vladas Jakubėnas būtų užmiršęs Dariaus Lapinsko "Lokį" ir "Marą"? Pirmasis, kaip opera, buvo pastatytas Chicagoje Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso metu 1966 metais. Antrasis, kaip opera, buvo Chicagoje pastatytas Kultūros kongreso dienomis 1967 metais. Ir "Lokio" ir "Maro" spektakliai turėjo visus operinius elementus. Tad ir neišku, kuriuo kriterijumi remdamasis Vladas Jakubėnas nelaiko nei "Lokio" nei "Maro" operomis? Gal dėl to, kad jos, palyginti su "Dana", yra kur kas trumpesnės? Bet juokinga būtų laiką čia laikyti apsprendžiančiu veiksmu. Juk kiek gi daug pasauliniame repertuare yra trumpų vienaaktinių operų, nuneinančių nuo scenos. Yra, sakysim, štai Wagnerio net daugiau kaip šešias valandas klausoma opera "Goetterdaemmerung", bet yra, kaip ir "Lokys" ar "Maras", vos koncertinio vakaro laiką abi drauge užpildančios operos Mascagni "Cavaleria Rusticana" ir Leoncavallo "Pagacai". Tačiau dėl pastarųjų trumpumo jokia muzikinė literatūra dar nepasidavė jų nelaikyti operomis.

"Danos" recenzentas "Aiduose", be kita ko, laiko ją dar pirmąją naujųjų ateivių opera kompozitoriaus ir libretisto prasme. Bet lig šiol niekas net ir nebuvo galvojęs, kad "Lokio" ir "Maro" kompozitorius ir libretistai būtų jau senieji ateiviai. Šiaip ar taip kalbėtume, jeigu jau reikia chronologinės eilės, tai visais Vlados Jakubėno atžvilgiais pirmoji čia opera buvo "Lokys", antroji — "Maras" ir trečioji — "Dana". Bet tai yra smulkmena, nesgi ne chronologinė eilė nustato operų

vertę. Tačiau teisybė vis dėlto negali būti apeinama, kalbant ir apie "gimimo metrikus", kad nebūtų kada nors muzikos archyvai klaidinami.

Bet skaitytojas taip ir palieka nežinioje, neatsakant, kodėl prof. Vladas Jakubėnas, pats būdamas kompozitorius ir muzikos pedagogas, "Aiduose" taip nematantiškai užsimerkė prieš jaunesnį savo profesijos kolegą? Atsakymo ieškant, noroms nenoroms galvoti lenda liūdnai faktai, suminėti prof. J. Zilevičiaus, rašant šios dienos Kultūrinio Draugo puslapiuose apie Gražina Bacevičiūtę.

Visa kita naujo "Aidų" numerio medžiaga yra taipgi įvairiopai įdomi. Dr. P. Reklaitis rašo apie italų dailininką Palloni, tapusį freskas Lietuvoje 17 amžiuje. Leonardas Dargis informuoja apie naująją ekonomiką ir jos kūrėją Keynes. Žemaičiai čia galės didžiulius savo tvoromis, kurias su etnografo pastabumu aprašo Aleksandras Pakalniškis. Net 10 psl. gale skirta apžvalginė dailiai. Numeris iliustruotas daugiausia dail. A. Dargio darbais.

• **Literatūros, meno ir mokslo 1968 m. premijos** neseniai paskirstytos okup. Lietuvoje. Jas gavo: poetas Justinas Marcinkevičius už poemą — dramą "Mindaugas", rašyt. J. Paukštelis už romanų trilogiją "Jaunystė", "Netekė saulele", "Čia mūsų namai", St. Ratkevičius už režisūrinius darbus, H. Vancevičius už "Mindaugo" pastatymą, D. Banionis už darbus teatro srityje, P. R. Verbyla už kino darbus. Premijuota ir "Vilniaus miesto istorija" (parašė J. Jurginis, V. Merkys ir A. Tautavičius), "Lietuvių literatūros istorija", "Lietuvių etnografijos bruožai". Už muzikinius dalykus premijas gavo: J. Čiurlionytė, A. Bražinskas, V. Laurušas ir V. Paltanavičius. Iš dailininkų premijuoti: skulpt. R. Antinis ir A. Kučas. Drauge buvo premijuoti ir svarbiausieji technikos, tikslųjų, gamtos ir žemės ūkio mokslų darbai.

LITUANUS ŽURNALAS, MINĖDAMAS 15 METŲ SUKAKTĮ, SKELBIA JUBILIEJINĮ VAJŲ — SU YPATINGOM DOVANOM.

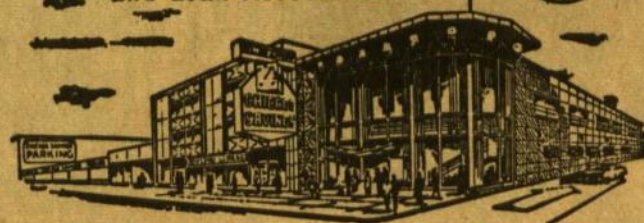
LITUANUS

Jau penkioliktį metų, kai Litanus, leidžiamas anglų kalba, atlieka laisvųjų lietuvių šauklio pareigas 97 pasaulio šalyse — tiek valstybių, tiek pašto pasiekia keturis kartus metuose. Penkiolikos metų sukakties proga, esame ir būsimi Litanus skaitytojai, atsuntę 5 dol. čekį, kviečiami dovanai atsiimti šampano bonką. Čekius rašykite LITUANUS vardu, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Gavę iš jūsų pratestą ar visai naują prenumeratą, tuoj pasiųsime šampano kortelę, kurią nemokamai iškelisite į šampaną vienoje iš devynių kortelėje pažymėtų, didžiųjų Kane Beverage krautuvų Chicagoje. Dovaną atsiimti su kortele asmeniškai.

Šis nepaprastas LITUANUS vajus baigiasi rugsėjo 1 d. — Darbo Dienos šventėje. Visais klausimais prašome skambinti Chicago telefoną 434-0706, Jonui Kučėnui, LITUANUS reikalų vedėjui.

Šia proga dėkojame Kane Beverage krautuvėms už dovanotą šampaną.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų
NUOSIMČIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ, ISMOKAMI KAS TRYŠ MĖNESIAI.

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

* Vacation Club	* Notary Public Service	* Sell & redeem U.S. Bonds
* College Bonus Savings	* Free community rooms for your organization's meetings	* Two large free parking lots
* Home Mortgage Loans	* Cash checks and pay all family bills with our special money order checks	* Save-by-Mail Kits
* Home Improvement Loans		* Travelers Checks
* Christmas Club		* Safe Deposit Boxes
* Insured Family Savings		

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat: 9 to 12:30

Romantiškas Lituanikos parko tvenkinys. Taip jis atrodo dabar. Netrukus jį puoš ekspreisyvi skulpt. J. Bakio skulptūra.

Nuotr. K. Ambrozaičio

Lituanikos parkas Beverly Shores, Indianoje

Pasikalbėjimas su Parko planavimo ir paminklo statymo vykdomojo komiteto pirminku architektu Erdvilu Masiuliu.

Beverly Shores lietuvių kolonija Chicagos pašonėje nėra gausi, bet lietuvių visuomenėje ji yra žinoma kaip sąmoningas ir dinamiškas lietuviškos veiklos židinys, veikias Amerikos lietuvių klubo vardu. Šį kartą lietuviai yra užsiėmę savo buvimo pėdsakus atėinančiom kartom palikti Lituanikos parke. Dabartinė jų veikla ir koncentruojasi į parko planavimo bei paminklo statybos darbus. Architektas Erdvilas Masiulis, tų darbų sumanytojas ir vykdytojas, mielai sutiko atsakyti į jam pateiktus klausimus.

— Pirmininke, kada kilo mintis įamžinti Lituanikos vardą Beverly Shores mieste ir kokia buvo vietos gyventojų reakcija?

— Kokiu nors būdu atžymėti auksinį Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo jubiliejų kilo mintis dar 1967. Buvo kreiptasi į miesto tarybą, kad viena gatvė, kurios gyventojų daugumą sudaro lietuviai, pavadintų Lituanikos vardu. Kai kurie tos gatvės gyventojai nelietuviai šiam sumanymui nepritarė. Tada miesto taryba pasiūlė lietuviams bevardį ir dar nesuprojektuotą miesto parką pavadinti šiuo vardu. Manęs gi paprašė padaryti parko generalinį planą. Sutikau. Klubo susirinkimas po ilgų diskusijų nutarė siekti Lituanikos parko įkūnijimo ir jame tinkamą paminklą pastatyti.

Ir šiam projektui vietos gyventojų opozicija buvo nemaža. Bet

viešame miesto gyventojų susirinkime nuotaikos pakrypo į lietuvių pusę ir 80 prieš 6 pasisakė už miesto parko pavadinimą Lituaniko vardu. Miesto taryba gyvenotojų nutarimą patvirtino, ir lietuvių pastangos šioje fazėje baigėsi laimėjimu.

— Pirmininke, jūs jau padarėte generalinį parko planą. Ar galėtumėte trumpai supažindinti lietuvių visuomenę su minėtu parku ir jo išplanavimu?

— Mielai. Parkas yra vieno bloko atstume į pietus nuo Michigano ežero ir už dviejų blokų į rytus nuo pagrindinės Broadway gatvės. Tai yra 7 akrų žemės plotas, iš visų pusių apribotas gatvėmis. Kadangi parkas guli žemumoje su 1.5 akro natūralaus vandens, kuriame, kaip veidrodyje, atsispindi debesys ir aplinkui auga medžiai, važiuojantiems ar einantiems parko link atsiveria įspūdingas vaizdas. Todėl ir parką planuojant, vanduo buvo vienas iš pagrindinių elementų. Tokį vandens plotą galime vadinti tvenkiniu, kurio vingiuota forma matyti ir plane. Svarbiausioji tvenkinio vietoj bus vienos arkos medinis tiltelis, kuris dar labiau išryškins vandens buvimą, o žiemos metu jis bus neatskiriama žiemiškos nuotaikos fragmentas.

Kitas labai svarbus parko elementas yra jubiliejinis paminklas. Nėradau jam geresnės vietos kaip pačiame tvenkinyje. Reflek-

soje parko dalyje numatytos sporto, vaikų žaidimų ir piknikautojų aikštelės. Be abejo, parkas bus tinkamai apsodintas medžiais bei krūmais.

— Ką galėtumėte pasakyti apie jubiliejinį paminklą?

— Paminklo modelį sukūrė skulptorius Juozas Bakis. Paminklas bus metalinės konstrukcijos 25 pėdų aukščio. Autorius savo kūrinyje sujungė Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo jubiliejinės sukakties ir Lituanikos skridimo simboliką. Du erdvės išskleisti sparnai vaizduoja veržimąsi į erdvę, į laisvę. Trečiasis palūžęs ir nusvirus žemyn sparnas neabejotinai vaizduoja Lituanikos tragediją ir kartu mūsų tautos nelaisvę, genocidą. Vyčio kryžius, Gedimino stulpai, įkomponuoti į kūrinių, visuomet bus mieli sentimentai lietuviui žiūrovui. Nors kūrinyje yra gana modernus, bet ne per modernus. Ypač mūsų jaunoji karta juo žavėsis ir didžiulis.

— Kiek šio parko įrengimas gali kainuoti?

— Apytikrė samata siekia 40,000.00 dol. Parko įrengimo išlaidas turės padengti miestas iš gyventojų mokesčių bei aukų. Parką išplanuoti ir jame paminklą pastatyti mes lietuviai esame įsipareigoję.

— Ar tokio paminklo pastatymas nėra per didelis užmojis tokiai mažai kolonijai?

— Jei plačioji lietuvių visuomenė mūsų neremtų, tai tikrai jis būtų per didelis. Galime pasidžiaugti, kad ji mus moraliai ir materialiai remia. Projektą glo-

boti ir į garbės komitetą įeiti iki šiol yra sutikę Lietuvos Generalinis konsulas dr. Petras Daužvardis, PLB, VLIKo ir ALTo pirminkai, JAV senatoriai Birch

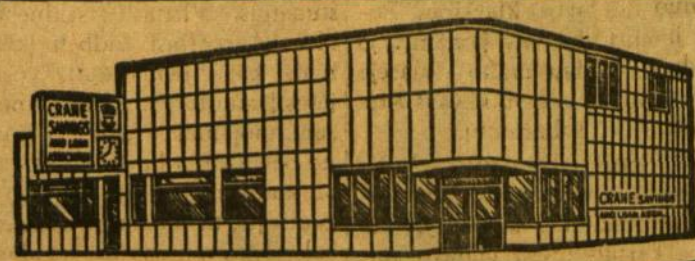
Bayh ir Vance Hartke, kongresmanas Earl F. Landgrebe, Michigan City ir Beverly Shores burmistrai ir dr. Jonas Valantiejus. Finansškai mus remia lietuviai ir nelietuviai, atsilankydami į klubo parengimus ar tiesiogiai aukomis. Aukotojų pavardes paskelbime spaudoje vėliau. Šia proga kviečiame lietuvių visuomenę mus paremti savo gausiu atsilankymu į mūsų rengiamą gegužinę š. m. liepos 13, sekmadienį, ponų Jonynų sode, Chesterton, Ind.

— Pirmininke, dar vienas klausimas. Kas yra vyriausias šio projekto globėjas ir vykdytojas?

— Amerikos Lietuvių Beverly Shores klubas. Bet konkrečioms parko planavimo ir paminklo statybos darbams atlikti yra sudarytas vykdomasis komitetas, kurio pirmininku būti garbės tenka man. Christine Austin (Krisčiūnaitė) yra vicepirmininkė ir ryšininė su amerikiečių visuomenę; Irena Jonynienė rūpinasi informacija; dr. Kazys Ambrozaitis valdo išdą ir rūpinasi lėšų telkimu; Stasys Rudys eina sekretoriaus pareigas. Oficialus šio komiteto pavadinimas ir adresas yra toks: Lithuanica Park Foundation, Box 333, Beverly Shores, Ind., 46301.

Asmenys, norintys prisidėti prie šio didelio projekto įkūnijimo, prašomi rašyti čekius ir siųsti šiuo adresu. Aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių. Už paramą iš anksto dėkojame.

• Jalmaro Bergmano, žinomo švedų rašytojo 25 novelės išleistos lietuviškame vertime Vilniuje antrašte "Paskutinis kavalierius".

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

Mokamas už Vieną Mėn. Certificate sąskaitas Minimum \$9,000.00

4 3/4%

Naujas ankštus dividendas mokamas už investavimą sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

LUIZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI

Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

HIGH RATES

4.75%

PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS CURRENT RATE

5.25%

PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

Cosmos Parcels Express Corporation

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA. TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI. VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI. GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus Sovietų gamybos visokioms prekėms, jų tarpe — šaldytuvai, motociklai, televizijos aparatai, radijo transistoriai, magnetofonai (tape recorders) ir gift-certificatus galima užsakyti giminėms gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje per mūsų firmą.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th St., New York, N. Y. 10036

Tel. — 212-245-7905

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue	Tel.: AL 4-5456
BROOKLYN, N. Y. 11207, 2947 Fulton St.	647-6576
BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue	EV 4-4952
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
BOSTON, Mass. 02127, 331 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6968
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1738
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue	365-5255
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue	246-9738
LAKEWOOD, N. J. 08701, 288 Main Street	FO 3-8569
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue	LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue	373-8783
PASSAIC, N. J., 176 Market Street	GR 2-6387
PATERSON, N. J., 99 Main Street	274-6400
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street	PO 3-4818
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street	FI 6-1571
WATERBURY, Conn. 905 Bank Street	PL 6-6766
WORCESTER, Mass. 01610, 169 Milbury Street	SW 8-2868
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	RI 3-0440
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue	374-6446

Yours Free...
this lovely Mesa 12 piece
limelight breakfast set
from the....
"accessibles"

Good Housekeeping garantuota, šis puikus komplektas elegantiškai puoš jūsų pusryčių stalą. Kiekvienas gabalas pagražintas švelnia "lime" ir aukso spalvomis. Ar jūs nesutinkate, kad kiekvienas valgis yra skanesnis kai puikiai servuojamas? Šis patvarus komplektas jūsų nemokamai atidarant naują sąskaitą \$500.00 ar daugiau, arba pridėdant tokią sumą jūsų dabartinės sąskaitos. St. Anthony Savings siūlo platų pasirinkimą taupymo planų, įskaitant 5 1/4% Single Payment Certificate (Minimumas \$7.500.). patarnavimui visiems jūsų taupymo reikalavimams. Prašome, tegalima tik viena dovana šeimai, pasiūlymas baigsis liepos 15 dieną, ir dovana nėra siunčiamos paštu. Paskambinkite arba atsilankykite dar šiandien.

Saint Anthony Savings

1447 South 49th Court

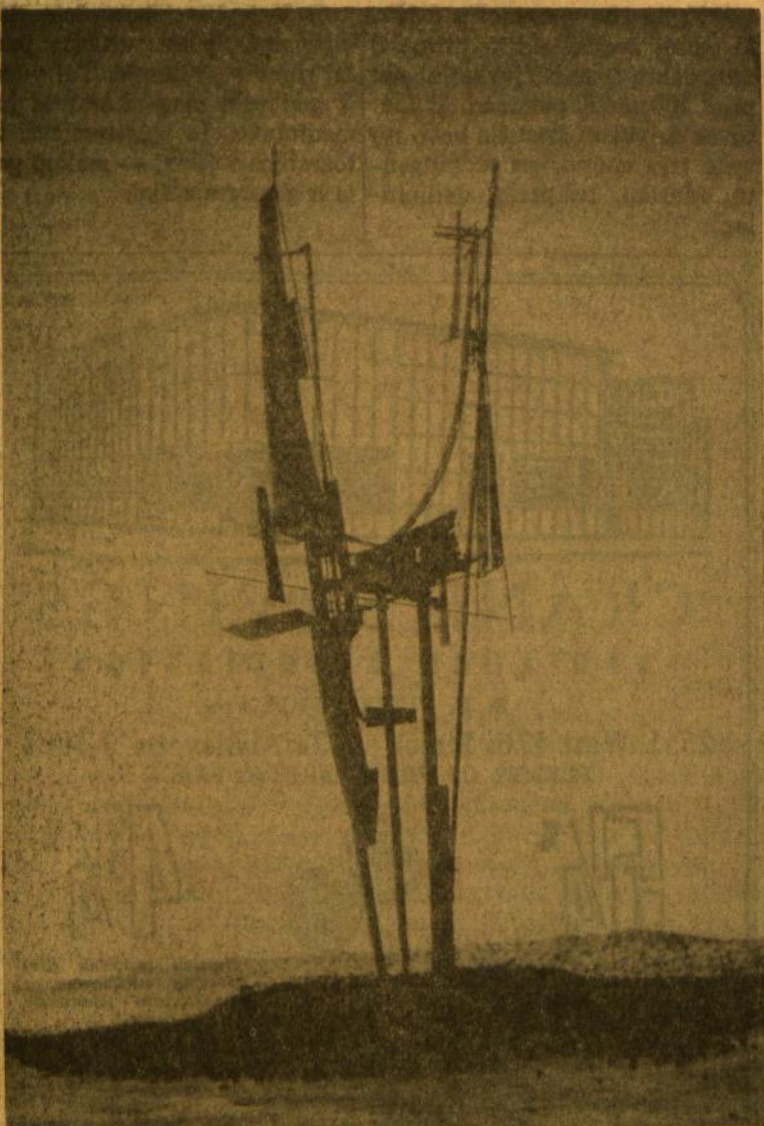
Cicero, Illinois 60650

PHONE: 656-6330 JOSEPH F. GRIBASKAS, EXEC. SECY

Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation, Washington, D.C.

Architektas Erdvilas Masiulis prie jo suprojektuoto Lituanikos parko plano.

Skulptoriaus Juozo Balcio sukurto skulptūros modelis. Ji kils 25 pėdas erdven viršumi Lituanicos parko tvenkinio Beverly Shores, Indianoj.

Kultūrinė kronika

• **Lietuviškų kryžių foto nuotraukos** reikalingos papildyti dr. J. Griniaus studijai apie lietuviškus kryžius ir koplyteles. Kaip jau buvo skelbta, šita studija, kuriai prieš 12 metų buvo paskirta "Aidu" mokslinė premija, šiemet išleidžia Lietuvių katalikų mokslo akademija savo metrašty kun. V. Puidoko lėšomis. Tos studijos iliustracijose stinga fotografijų su lietuviškais kryžiais Sibiro lietuvių kapinėse ir kryžių, pastatytų prie lietuviškų bažnyčių, vienuolių ar sodybų Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Kanadoje ir kitur. Turintieji šitokių nuotraukų tautiečiai labai prašomi jas paskolinti arba dovanoti. Paskolintasis perfotografavęs, studijos autorius jas tuojau sugrąžintų su dėkingumu jų savininkams. Dr. J. Griniaus adresas: 8 Muenchen 50, Diamantstr. 7, W. Germany.

• **Literatūros ortodoksai** baiminasi. Jau ne kartą Vilniuje ir ypač Maskovj pakilo partijos ortodoksų antakiai ir susiraukė kaktos stebint pastarųjų metų reikšmingus Lietuvos — panašiai ir Latvijos bei Estijos — menininkų kūryboje bei kultūrininkų raštuose. Ėmė, mat, atrodyti ištartina, ar ne per daug toje kūryboje nacionalizmo, gal netgi "buržuazinio" nacionalizmo žymių... Ištisa eilė meninės kūrybos vertintojų-teoretikų ramina ortodoksus, tardami — nebijokite, čia tas pats socialistinis realizmas, tik patobulintas, išsivystęs pagal laiko dvasią... Ne visi, tačiau, tokiems raminiams pasiduoda. Taip iškilo eilė "socialistinio realizmo problemų".

Toms problemoms aiškinti birželio 11 d. Vilniuje buvo susirinkusi speciali Lietuvos, Latvijos ir Estijos mokslų akademijų literatūros institutų atstovų konferencija. Vilniškio instituto direktorius prof. K. Korsakas taip išdėstė rūpestį, dėl kurio tokia konferencija suaukta:

"Pastaraisiais metais paaštrėjusi pasaulinėje arenoje ideologinė kova vis stipriau pasireiškia ir literatūroje. Ji vyksta dviem kryptimis: iš vienos pusės puolama tarybinė literatūra ir jos metodus — socialistinis realizmas, iš kitos — į mūsų literatūrinį procesą labiau mūsų skverbti modernistinės ir svietimos mūsų ideologijai įtakos. Ši kova neaplenkė ir Pabaltijo tautų literatūrą, aktyviai dalyvaujančių šalies literatūriname gyvenime."

Iš lietuvių pusės apie tas problemas kalbėjo literatūros kritikas Vytautas Kubilius. Konferencija

jo, esą, dalyvavo ir "svečiai iš Maskvos, Baltarusijos". (E)

• **Labanoro monetų lobis**, rastas J. Godo 1965 m. pavasarį, ariant dirbą, dabar buvo smulkiau ištirtas. Lobį sudaro Prahos grašiai ir lietuviškos monetos. Prahos grašių tarpe yra Karolio I (1346-1378) grašių; Václovo IV (1378-1419) rasti net 293 grašiai. Lietuviškos monetos vienoje pusėje turi Vyti, kitoje Gedimino vartų ženklą. Šis lobis, greičiausiai, buvo paslėptas apie 15 a. vidurį, žygmanto ir Švitrigailos tarpusavio kovų metu. Per Labanorą tuo metu ėjo svarbus prekybos kelias, netoli kurio ir buvo paslėptas lobis. Rastųjų Prahos grašių skaičiumi šis lobis Lietuvoje laikomas didžiausiu.

• **Giovani Francesco Barbieri-Guercino de Cento**, garsaus italų renesanso laikų dailininko paveiksl. "Šventoji Agnietė" šiuo metu yra laikomas Telšių krašto tyros muziejuje. Į muziejų jis pateko iš Kretingos (Tiškevičių) dvaro 1940 m. rudenį, kai bolševikai jį, drauge su kitais meno turtais, nusiauvė.

• **Fridas Metėkas**, žinomasis sorbu (slavų tauta Rytų Vokietijoje) kultūros veikėjas, mokslininkas ir vertėjas, buvo iš Vokietijos atvykęs į Lietuvą ir viešėjo Vilniuje. Porą savaitių praleido Lietuvos bibliotekose ir rankraštynuose, rinkdamas medžiagą apie kultūrinius lietuvių-sorbu tautų ryšius 19-20 a. Iš lietuvių ir sorbų kalbą jis yra išvertęs kai kuriuos mūsų rašytojų kūrinius, jų tarpe D. Poškos "Mužiką".

Prieš 300 metų gyvenęs lietuvis dabar sujudino JAV universitetus

Elegantiskame dr. Mildos ir dr. Stasio Budrių bute, 505 North Lake Shore Dr., Chicagoje, aną vakarą buvo susibėgę laikraštininkai. Antrame savo didumu Chicagos dangoraižy Budrių apartamentas 28-me aukšte, prie pat Michigano kranto. Visa ilgoji siena paversta langu ir pro jį toli myliomis matosi mėlynuojantis vanduo, raizomas gausių laivelių, o kitoj pusėj vakaro žviesose skęstanti miesto panorama.

Sklandė ant stalo gausybė laiškų, gautų iš įvairiausių JAV universitetų ir kitų mokslo įstaigų. Tai vis šiltos padėkos už atsiųstą ypatingą veikalą: "Dr. Alexander Cursius-Curtius", tajį pirmąjį New Yorko mokytoją ir gydytoją lietuvi, kuris 1662 m. išleido savo disertaciją, gavęs daktaro laipsnį Leideno universitete, Olandijoje. Disertacija a-

pie inkstų ir pūslės akmenis, dabar išleista originaliame lotynų kalbos tekste ir lietuvių bei anglų vertimuose. Ji buvo surasta, kai New Yorkas šventė 300 m. sukaktį. Atrado garbės kons. Simutis ir dr. Paprockas.

Dabar ji buvo išleista 1967 m. kai Pasaulio ir Amerikos lietuvių gydytojų draugija, vadovaujama dr. S. Budrio, šventė 10 m. sukaktį. Kuršiaus disertacija buvo perspausdinta 1.500 egzempliorių tiražu, tam sutelkiant apie 700.00 dol. (būtų žymiai daugiau kainavę, jei dr. Budriai nebūtų patys daug ką padarę). Leidinio recenziją įsidėjo AMA žurnalas, "Chicago Tribune"; gi Central Community ligoninės Chicagoje biuletenis "Inside Central" įsidėjo ilgesnį to leidinio aptarimą, pažymėdamas, kad dr. Kuršiaus disertacijos tėra išlikę tik du egzemplioriai: Leidene ir Londone.

Dabar šio leidinio buvo išsiuntinėta dešimtys egzempliorių mokslo įstaigoms JAV-se, Kanadoje, Europoje, Australijoje. Leideno universitetui buvo paskirti net penki egzemplioriai.

Pasirodė, kad tas dabar naujai perspausdintas lietuvių gydytojų prieš 300 m. parašytas mokslinis darbas sudomino daug mokslo įstaigų. Suplaukė krūvos laiškų. Havajų medicinos mokykla rašo, kad tai bus įdomus įnašas į jų biblioteką, Californijos universitetas giria, kad ta knyga tai pulki kopija tos retos disertacijos, o urologijos klausimais tas universitetas renkas specialią kolekciją. Minnesotos universitetas atsiuntė padėką universiteto regentų tarybos vardu. Illinois universitetas leidinį apie Kuršių vadina intriguojančiu medicinišku dokumentu, suteikiančiu įdomų žvilgsnį į JAV kolonialinio laikotarpio istoriją. Garsioji Amerikos Medikų draugija (AMA) šį leidinį pavadino meistrišku; jis būsiąs įdomus medicinos istorikams ir septynioliktą šimtmečio medicinos veiklos tyrinėtojams; universitetas jį panaudos rašomai urologijos istorijai.

Panašaus dėkingumo laiškus, reiškiančius tokį susidomėjimą

lietuvių mokslinių darbų, parašytų prieš 300 m., reiškia savo laiškuose Iowos universitetas, Mayo brolių klinika, JAV chirurgų kolegija, Madisono, New Mexico, Northwestern, Arizonos, Chicago ir eilė kt. universitetų. Kai kurie rašiusieji pažymi, kad leidinį skaito su įdomumu. Gavo šį leidinį ir garsioji Hooverio biblioteka (tarpininkaujant Balzeo Lietuvių kultūros muziejui).

Tie gausūs, šilti mokslo įstaigų laiškai rodo, kaip svarbu yra mums su savo įdomybėmis pasiekti universitetus ir kitas studijų srityje įtakingas įstaigas. Dabar apie dr. Kuršiaus studijinį darbą veikalas bus saugomas daugybėje medicinos mokyklų bibliotekų, primindamas apie lietuvių įnašą į kultūros pasaulį.

Dr. M. Budrienė turi ypatingą priežastį džiaugtis tuo dr. Kuršiaus disertacijos pasiskleidimu: ji pati yra Kuršaitė... J. Daugl.

• **Jaunimo Bibliotekos "Muzikos" skyrių** išėjo Giedros Gudauskienės 4 DAINOS sopranui su piano akompanimentu. Dainos yra SMILGOS, PIEMENĖLIS, KALĖDU GELES ir OL, TU, KREGŽDUTE.

Leidny ypatinga tai, kad prie lietuviško pritaikytas ir anglų kalba tekstas (Ričardo Dauko vertimas). Turiny ir autorės biografija lietuviškai ir angliškai.

Išleido saleziečiai, Roma, 1969 m. Kaina: 3 dol. Kreiptis pas autorę: Mrs. G. Gudauskas, 1030 Gretna Green Way, Los Angeles, Calif. 90049, USA.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

WAGNER & SONS

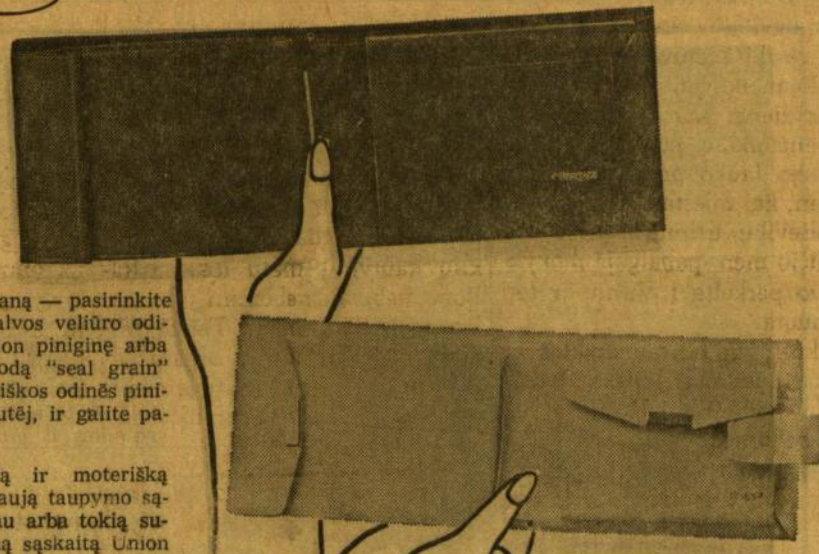
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoja — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

FREE LEATHER BILLFOLD

by HERITAGE

Gaukite nemokamai dovaną — pasirinkite — ar gražią "bone" spalvos veliūro odinę moterišką Constellation pinigine arba labai gražią vyrišką juodą "seal grain" odinę piniginę. Šios praktiškos odinės piniginės yra dovaninėj dėžutėj, ir galite pasirinkti.

Galit pasirinkti vyrišką ir moterišką pinigine, kai atidarote naują taupymo sąskaitą su \$200 ar daugiau arba tokią sumą padedat į jūsų turimą sąskaitą Union Federal bendrovėj. Pasirūlymas galioja nuo birželio 12 d. ir baigsis liepos 29 d. Viena dovana šeimai. Paštu nesuinciame.

UNION FEDERAL LOWERS MINIMUM ON SAVINGS CERTIFICATES

5 1/4

Metinis nuosimtis už sertifikatus

Savings certificates su 6 ar 12 mėn. "maturities" galima gauti su nuosimčiai išmokamais, kai sueina terminas. Išduodami \$5,000 minimum sumoje. Certifikatai užvedami bet kokiam doleriniame skaičiuje virš \$5,000.00. Nuosimčiai kredituojami sąskaitai ir sudėtinia apskaičiuojami "maturity" laikui, arba siunčiami čekiu, jei reikalaustie.

4 3/4

Metinis nuosimtis už "passbook" sutaupas

Reguliaros "passbook" taupymo sąskaitos pelno 4 3/4% nuosimčių už metus. Kai nuosimčiai paliekami sąskaitoj, jie yra sudėtinai apskaičiuojami ir jūsų pelnas aktualiai tampa 4.81% aukščiausias valstybėje už šitokios rūšies apdraustą taupymo sąskaitą. Pinigai padėti iki 10 d. bet kokio mėnesio pelno nuosimčius nuo to mėnesio pirmos dienos.

UF UNION FEDERAL SAVINGS

3430 South Halsted Street • Chicago, Illinois 60608 • Phone 523-2800
Albert J. Aukers, President

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidėvėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. - 7 v. v., šešt. 7 v. r. - 3 v. p.p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

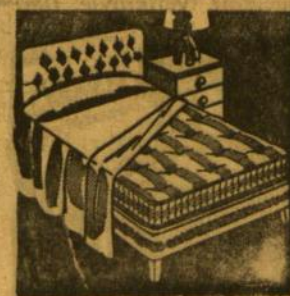
Savininkas MIKAS ČESAS

RICHMOND AUTO SERVICE

Kampas Richmond ir 63rd Street

Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikimas.
Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353
Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

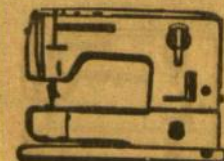
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvirtą. 9-9 val.; antrą, trečią, ir šeštą. nuo 9 iki 6 val. sekmą atdara nuo 11 iki 4:30 val po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners

4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702

Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Laisvosios Lietuvos Karo mokykla

Prisikėlusios Lietuvos Karo mokykla

50 metų sukaktį nuo jos įkūrimo minint

KAZYS ALIŠAUSKAS

Jaunai, atkurtai Lietuvos kariuomenei 1919 metais trūko ne vien tik ginklų, šaudmenų, irankių, aprangos, lėšų, bet svarbiausia trūko jaunųjų vadų, kompetentingų vesti jaunąją kartą į kovą dėl Lietuvos laisvės. Carinės Rusijos valdymo laikotarpyje lietuviai rusų kariuomenės karininkijon nesiveržė. Buvo net vengta tarnauti svetimoje kariuomenėje. O kas ten ir pakliuvo, vis tiek karo meno pramokti gerų sąlygų ir neturėjo. Be to, veik dar ir įvairūs suvaržymai, į karo mokyklas patekti buvo labai sunku.

Per pirmąjį pasaulinį karą suvaržymai jau buvo palengvinti, bet lietuviai daug tuo pasinaudoję neteko. Vis dėlto bent keli šimtai lietuvių baigė karo mokyklas Rusijoje. 1919 m. sausio 15 d. paskelbtoji karininkų mobilizacija negalėjo užpildyti esamos spragos. Dauguma lietuvių karininkų stėjo savanoriais į Lietuvos kariuomenę dar prieš mobilizacijos paskelbimą, tad, mobilizaciją paskelbus, atvyko jau labai mažas lietuvių karininkų skaičius. Dėl to ir buvo įsteigta Karo mokykla.

Krašto apsaugos ministeris kar. M. Velykis 1919 m. sausio 15 d. dienraštyje "Lietuva" viešai paskelbė įstojimo į Karo mokyklą sąlygas. Sąlygos nebuvo sunkios: gali stoti visi geros sveikatos vyrai, priimami bus be egzaminų, tik turi turėti mažiausia keturių klasių gimnazijos pažymėjimą; užsirašyti Krašto apsaugos ministerijoje ir t. t. Paskelbus įstojimo sąlygas, kandidatų atsirado gan daug. Reikėjo ką nors daryti, kad mokykla būtų galutinai įsteigta ir pradėtų darbą.

1919 m. sausio 25 d. Krašto apsaugos ministeris, mokyklos viršininku paskyrė generolą (tuo laiku buvo pulkininkas) Joną Galvydį-Bikauską, jo pavaduotoju karininką Praną Tvaroną. Tai buvo pirmieji karo mokyklos organizatoriai, jų paskyrimo data yra laikoma Karo mokyklos įsteigimo diena. Trumpą laiką Karo mokykla buvo tik popierėje, vyko intensyvūs paruošiamieji darbai.

Praždžioje mokykla įsikūrė Kauno miesto centre, Donelaičio ir Gedimino gatvių kampe. Mokyklos auklėtiniai - savanoriai buvo surinkti kovo 8 d., mokslos prasidėjo kovo 11 d. Iš viso įsirašė 124 mokiniai.

Pirmąją laidą sudarė tik viena kuopa. Kuopos vadu ir drauge mokyklos viršininko padėjėju buvo kar. Pr. Tvaronas, Adjutantu kar. B. Jakutis, ūkio vedėju kar. Daukys. Karininkai instruktoriai buvo: vyr. instruktojus, inžinierius, art. kar. St. Dirmanas; pestininkų — kar. P. Barkauskas, E. Gornas, K. Musteikis, M. Jagučanskas, P. Juozaitis, ir J. Suktas. Lietuvių kalbą mokė F. Kirša, karo kapelionu buvo kun. Bumša.

Balandžio 1 d. įvyko mokyklos pašventinimas.

Pirmoji laidą mokykloje buvo neilgai, nepilnus 4 mėn. Jos išleistuvės įvyko 1919 m. liepos 6 d. Pamaldas laikė vyskupas Pranciškus Karevičius. Jisai pašventino mokyklą ir išleidžiamuosius palaimino.

Pirmąją laidą išleisus, buvo surinkta antroji laidą, į kurią stėjo jau žymiai daugiau savanorių. Buvo jau dvi kuopos. Mokymas tęsėsi truputį ilgiau, apie 5 mėn. Kariuomenėje karininkų trūkumas vis buvo jaučiamas, tad vieną laidą išleisus, tuoj buvo surenka sekanti laidą. Antroji laidą buvo bene pati didžiausioji. Pirmąją laidą baigė 96 karininkai (viso drauge su puskarininkiais); antrąją laidą baigė 224; trečioji laidą buvo išleista 1920 m. spalio 17 d., ketvirtoji laidą 1921 m. gruodžio 18 d. (išleistųjų skaičius nepavyko sužinoti).

Pradžioje mokyklas Karo mokykloje truko 4, 5, 6, 10 mėn., vėliau 13 mėn., paskui 2 metus ir pagaliau 3 metus. Taikos metui atėjus, mokslo programa tapo praplėsta.

Pirmieji Karo mokyklon patekę buvo vadinami "mokiniais". Prof. K. Būgai pasiūlius, bene 1922 m., buvo priimta juos vadinti "karūnais". Pavadinimas pasirodė labai vykęs, greitai prigijo kaip kariuomenės taip ir visuomenės tarpe, tad jis išlaikė iki paskutinių Lietuvos nepriklausomybės dienų.

Viso iki 1940 m. karo mokykla išleido 21 karo karininkų laidą ir 15 aspirantų — atsargos karininkų laidų. Skaičiaus, kiek iš viso yra baigusių karo mokyklą, net ir apytikriai, nepavyko nustatyti. Ne visi, baigę karo mokyklą, pasilikdavo karo tarnyboje. Kovoms dėl Lietuvos laisvės pasibaigus, daugelis iš kariuomenės pasitraukdavo, baigdavo kitus aukštusius mokslus Lietuvoje ar užsienyje. Ju tarpe vėliau buvo žymių daktarų, inžinierių, teisininkų, kitų sričių specialistų ir net profesorių.

Pasilikę karo tarnyboje, daugelis buvo baigę aukštąsias karo mokyklas užsienyje ir kai kurie pasiekė generolo laipsnį.

Kovojo dėl Lietuvos laisvės 1919-1920 m. vien pirmos karininkų laidos žuvo 6 karininkai. Yra žuvusių antros ir trečios laidos karininkų, viso žuvo 32 karininkai. Didžiausi nuostoliai buvo patarosios rusų bolševikų okupacijos metais. 1941 m. birželio 14-15 dienomis, buvo suimta ir išvežta Rusijon apie 500 karininkų. Dauguma jų pakliuvo į Norilsko kasyklas. 10 metų praėjus, ten jų gyvų tebeliko tik apie 80. Keletui jų buvo leista grįžti į Lietuvą. Dauguma jų grįžta su palaužta sveikata, ir gyvena neilgai. 1944-45 m. rusams užėmus Lietuvą antru kartu, į Sibirį ir poliarines Rusijos sritis buvo tremiami ne vien jauni, pajėgūs vyrai, bet ir seniuokai, buvo išvežti generolai Mykolas Velykis ir Radvilėnas Zenkevičius. Pasireiškus rezistencijai, jaunieji karininkai vadovau-

vo partizanų daliniams. Idomu, kad atkakliausiais partizanų vadais pasireiškė kavalerijos leitenantai, kaip kadro taip ir atsargos karininkai.

Karo mokykla buvo įsteigta 1919 m. sausio 25 d. Kaune. 1920 m. ji buvo perkelta į Vilnių, bet, lenkams užėmus Vilnių, persikraustė vėl į Kauną. 1923 m. ji perkelta į A. Panemunę, kur turėjo erdvias patalpas ir patogias sąlygas pratimams lauke. 1929 m. mokykla pavadinta "Pirmoji Lietuvos Prezidento A. Smetonos karo mokykla". A. Panemunėje ji išbuvo iki Lietuvos okupacijos. Birželio mėnesyje, Lietuvos okupacijos dieną, Karo mokykla buvo švenčionėlių poligone ir ten atlikinėjo lauko pratimus. Grįžo Kaunan, kai miestas jau buvo rusų bolševikų užimtas. 1940 m. rugpjūčio mėn. pabaigoje mokykla buvo perkelta į Vilnių ir ten išformuota.

Paskutinytis Karo mokyklos viršininkas generolas Jonas Juodišius buvo išvežtas į Rusiją ir ten dingio be žinios.

Tebūna tad šviesus ir garbingas prisiminimas šiandien ir visų tu, kurie, išėję iš šios mokyklos, didvyriškai žuvo dėl savo tautos laisvės.

— 1847 m. liepos 27 d. New Yorko gyventojas Hōe užpatento rotacinę spausdinimo mašiną.

— 1921 m. liepos 4 d. Iowa valstijoje buvo uždėti mokesčiai cigaretėms.

GERIAUSIA DOVANA

Vertingiausia Dovaną

susitį giminėms

Į LIETUVĄ

DOVANŲ PAŽYMEJIMAI

Pilnai garantuoti

Jūsų giminės galės pirkti KĄ JIE NORI, KADA JIE NORI ir GAUS DAUG DAUGIAU už juos. PER VNESHPOSYL-TORG SPECIALIAS DOLE-RIJ KRAUTUVES, jūsų giminės gali pirkti ką jie nori — maistą, rūbus, batus, medžiagą, namų apyvokos reikmenis, televizijos aparatus, šaldytuvus, radijus, baldus, motociklus ir beveik visą ką gali sugalvoti — už LABAI NUMAZINTAS KAINAS, už kainas, kurios yra daug, daug žemesnės už esančias kainas. Dovanų pažymėjimai (certifikatai) yra daug geriau negu grynai pinigai. Jūsų giminės tai patvirtins. Ir už šį patarnavimą NIEKO NEREIKIA MOKETI ir nėra jokio paslėpto mokesčio. Jūsų giminės gaus pilną vertę. Jei norite savo gimines padaryti laimingais, užsakykite DOVANŲ PAŽYMEJIMUS per mus.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE

EXPRESS

CORP.

125 E. 23rd Street

New York, N.Y. 10010

Prašykite neapmokamo katalogo.

Dar dėl Kurklių kautynių

"Draugo" laikraštyje š.m. birželio 21 d. antroje dalyje S. Grižė-Jurgelevičius rašo, kad aš, aprašydamas Kurklių kautynes, įvėliau keletą netikslumų.

Jokių netikslumų tenai nėra. Turiu pasakyti štai ką:

1. Ne tik 1 pėst. pulke, bet ir kitose Lietuvos kariuomenės dalyse 1919 m. pradžioje buvo praktikuojama organizuoti kuopas 4 būrių ir batalionus 4 kuopų. Tačiau greitai šios sistemos buvo atsisakyta ir pereita prie trejų pulkų sistemos. Perėjimas vyko ne staiga bet palaipsniui. Tikslios datos nėra ir nėra reikalo jos ieškoti. 1 pėst. pulke, pirmame batalione, pradžioje kuopose buvo 4 būriai, palaipsniui pereita prie 3 būrių sistemos. 2-ame ir 3-ame batalionuose (1 pėst. pulke), kurie formavosi truputį vėliau, niekad kuopose nebuvo ketvirtio būrio.

Kurklių kautynių metu P. Genio 1-joje kuopoje buvo 3 būriai, vieną būtį maždaug buvo palikęs Varėnoje. Tad reikšia parašyta teisingai. Šias žinias dar kartą patikrinau pas kar. P. Genį.

2. Kuopų vadai, Kurklių kautynių metu, uždavinius gaudavo iš pulko vado kar. K. Ladigos.

3. Pradžioje, pirmo bataliono vadu buvo kar. Ig. Musteikis, kurį paskyrus pulko vado padėjėju, pirmo bataliono vado pareigas laikinai ėjo kar. A. Žemaitis. Kurklių ir Anykščių kautynių metu, kar. A. Žemaitis buvo su 2 kuopa. Vadovavo kuopai draug su kar. P. Murninku. Kar. A. Žemaitis sužeidus, bataliono vado pareigas perėmė kar. P. Genys. Kar. P. Murninkas pasiliko 2 kuopos vadu.

4. Kurklių kautynių metu, 1 pėst. pulke, buvo dvi kulkosvaidininkų kuopos. Viena kuopa kuri buvo pirkirta I batalionui, vadovavo kar. J. Jackus.

Kas liečia kulkosvaidininkų bataliono buvimą 1 pėst. pulke, tai nepavyko tiksliai išaiškinti. Kurklių kautynių metu tokio bataliono nebuvo, nebemini joks įsakymas ir liudininkai. Tenka galvoti, kad pradžioje, organizuojant pulką, buvo formuojamos ir atskiras kulkosvaidininkų bata-

lions, bet vėliau atsisakyta ir pereita prie praktiškesnės sistemos, t.y. kad kiekvienas batalionas turėtų atskirą kulkosvaidininkų kuopą.

5. 1 pėst. pulko vadas kar. Kazys Ladiga, pradžioje savo tarnybos Lietuvos kariuomenėje rašėsi Ladyga, bet vėliau pasirašinėjo Ladiga. Tad tenka rašyti Ladiga, taip ir daroma.

Žinias apie 1 pėst. pulką ėmiau iš spaudos išleistos dar Lietuvoje: "Karys" "Karo Archyvas" ir "Mūsų Žinyas". Labai daug ir vertingų žinių suteikė buvęs 1 pėst. pulko karininkas, M. Reklaitis ir P. Genys. Jiems už tai esu dėkingas. Gyvena abudu Chicagoje, tad patogu susisiekti.

Aplamai, turiu pasakyti, kad p. S. Grižė-Jurgelevičius surašyti "netikslumai" yra nevykę, ir menkaverčiai. Daugiau į panašius rašinius neatskaišiu.

Kazys Ališauskas

• Lietuvos valstybės laivyno oficialaus įsteigimo 400 m. sukaktis galėjo būti minima praėjusiais metais, tačiau ji mūsų visuomenės, net jūrinių organizacijų, nebuvo pastebėta. 1568 m. Didysis Lietuvos kunigaikštis ir Lenkijos karalius Zygmantas Augustas pasirašė aktą, kuriuo steigama Jūrų komisija (Commissio Maritima). Tai buvo pirmasis Europoje admiralitetas. Tuo metu valstybės išdė pinigais už 80,000 auksinių buvo nupirktas 10 laivų. Vėliau privatūs bankininkai suteikė 130,000 auksinių paskolą; laivyno kasa buvo nuolat papildoma kunigaikščio pajamomis, gautomis už muitus, parduotą miško medžiagą ir iš kitų šaltinių. Netrukus karaliaus laivynas išaugo ligi 30 laivų ir buvo nemaža karinė jėga, ypač prisimenant, kad 1559 m. pradžioje Anglijos laivynui priklausė 22, Danijos 27 laivai. Lietuvos — Lenkijos laivynas buvo savarankiška ginklo rūšis ir galingesnis už ano meto kaimyninių kraštų laivyną. Maždaug tuo pačiu metu D.L.K. dvoro sekretorius Jonas D. Silikovskis parašė pirmąjį Lietuvos — Lenkijos laivynui skirtą traktatą "Jūrų valstybė".

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. liepos mėn. 5 d.

7

BANGA

TV, Radio, Stereo, TV antenos air-conditioners. Pard. ir taisymas 2649 W. 63rd St. — Tel. 434-0421 Vakaraš skambinti WA 5-3607 P. Rudėnas K. Šimulis

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilo pas

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 West 95th Street Chicago, Illinois Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

MOVING

Apdraustas perkraustymas Įvairių atstumų

A. VILIMAS

823 WEST 34th PLACE Telef. FRontier 6-1882

PARDUODAMI

IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI

30% ir 50% nuomada Galima

pirkti dalimis ir išmokėti

SOUTHWEST FURNITURE CO.

6200 S. Western Tel. GR 6-4421

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV

2608 69th St. Tel. WA 5-2787

2301 69th St. Tel. WA 5-2737

3333 So. Halsted St. Tel. 254-3329

Detalls įvairių prekių padrinkimas

F. ir V. ŽURATSKAI

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilo pas

KOSTAS BUTKUS

Tel. PR 8-2781

METALO IR

STIKLO

Tvoros, Stogeliai, Durys

Langai, Rynys, Turekliai

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilo pas

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:

2533 West 71st Street

Tel. 476 2345

1410 So. 50th Ave., Cicero

Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių.

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYs MODERNISKOS KOPLYČIOS:

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

INSURED

4 3/4%

per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD. Chicago, Ill. 60608 Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS

Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,

Tune-up ir Motorų Remontas

5759 So. Western Ave.

Kampus 58th Street

Telefonas — PRospect 8-9533

G E L Ė S

Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms

GUZAUŠKŲ

BEVERLY HILLS GELINČIAI

2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

SKELBIMAS "DRAUGĖ"

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lituanica Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lituanica Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

LITUANISTIKOS
EGZAMINUOSE

Bostono Lituanistinės mokyklos viena aukštesniosios klasės gabi mokinė yra parašiusi klasės rašomajame darbe šitokią sakinį: "Lietuvos nepriklausomybės laikais žymiausi kultūrininkai buvo Blinkis (Binkis, K.K.) ir Šabanias".

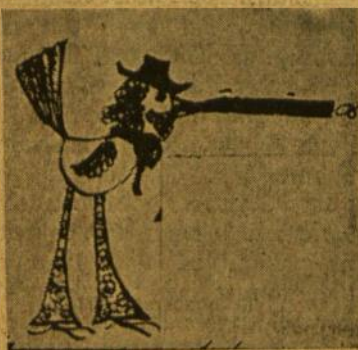
DAINOS IR TRIUMFAS

Lietuvoje 1970 m. įvyks Dainų šventė. Apie ją L. Diržinskaitė, dainų šventės pirmininkė, sako:

"Sudarant lenininės Dainų šventės repertuarą, organizacinio komiteto menio komisija vadovavo tuo, kad jis visų pirma, kuomet geriausiai atskleistų šio renginio idėją — leninizmo triumfą, parodytų išaugusią, žengiant Lenino nurodymų keliu, mūsų tautos kultūrą, jos pasiekimus per Tarybų valdžios Lietuvoje trisdešimtmetį."

KEISTAS REIKALAS

Chicagoje karčiamų skaičius pastaraisiais mėnesiais gerokai sumažėjo, tačiau baudų už girtą važiavimą padidėjo: per pirmus šiuo metų mėnesius areštuota net 4,770 asmenų už girtą važiavimą. "Chicago Sun Times" dienraštis klausia, kaip čia išeina, kad karčiamos mažėja, o geriančių daugėja.

ZVIRBLIS IR KALIAUSE

Kviečių lauke bestipščia Kaliausė iš m. esto grįžė žvirblis klausia. — Tai stov! — Stov! — Gąsdini, vadinasi... Kaliausė žiūri galvą panarinusi... Paskul gi kad įmirš — net vėjui jos susivėjęs kuodas sukutėjo. Bet nepabūgo žvirblis ir, arčiau priskridęs, ėmė čirkšti dar

— Mieste baimesnių už tave mačiau.

Tik jų kalba — kaip mano: "Čiau! Čiau! Čiau!" Be to, dar vaikščioti gali jos! Tačiau užteks čia gerklę ausint — Čiau!

sparčiai:

mačiau.

P. Raščius

ABU TOKIE

Žmona vyrui priekaištingai: — Prieš du mėnesius laiko prašiau tave įmesti pašto dežutę laiška, kuris ir dabar dar tebėra tavo švarko kišenėje.

— Tai tas pats švarkas, kurio tada neušvirkau, prašydamas įsiūti dvi ištrūkusias sagas, kurios ir šiandien dar neišsutos.

Rankraščių nesaugo

Daugelis laikraščių rankraščių saugo, arba bent jau nesigiria, kad nesaugo, bet "Karys" yra užrašęs oficialiai, kad rankraščių nesaugo. Na, jei kiti nesaugo tai ką jie ten išsaugos, bet karys tai bent pajėgus apsaugoti.

Piknikus beruošiant

Kadangi dabar daugelis ruošia piknikus, tai mes pasiūlydami poeto kvietimu, išspausdintu Naujienų birželio 6 d. nr. Poetas rašo:

Biznieriams bus progos pažinti, iš ko jūs doleriai nuskinti, Kokiom aistrom pirkėjas

guodžias,

Kur dolerį išleisti ruošias. Ausis čia kviečiam žurnalistų, Kad jie naujienų mums išskintų; Tokių, kur nieks viešai nesako, Redaktoriams griežtai nerašo. Jauniems proga bus pamatyti, Kieno klubai gražiai tašyti, Seni, pražilę ir pliki Širdim viens kito bus arti. Turtingiems patariam atvykti, Akis biednesnio pamatyti.

Daugelis šiais laikais išgarbintų turi karūnas, o neturi galvų, apie ką Ant. Gustaitis eliuoja.

Ir galvų galva didžioji, Lyg sprogdinama minčių. Kartais ima — išsižioja, Pasistiebus ant pečių,

Ir tada pro juodą skylę Regim nuostaboj nutilę. Kad mūs garbinta klupščia Iškil galva tuščia.

Spaudos apžiūrinėjimas

Narsumas prie Usuri upės

Kas buvo narsesni prie Usuri upės, sprendžia Toronto dienraštis "Daily Star" kolumnistas Gary Lautens birželio 19 d. laidoj.

Šio kolumnisto teigimu, viena iš didžiausių kovų šaltajam kare įvykusi prieš keletą mėnesių ant kinų-rusų rubežiaus.

Esą, visas dalinys geriausių Mao karių atmaršęs ryškion viešumon prieš rusų karius, karščiau apsisukęs užpakaliais į rusus, pagal bendrą komandą karščiau žemyn nuleidę kelnes ir pradėję rodyti nuogas sėdynes į rusiškus savo "kameradus".

Taigi, įvykis — esąs vertas ypatingo dėmesio gal ir todėl, kad jam nėra niekur ir niekad buvęs panašaus precedento. Ant jokio kito rubežiaus ir niekad taip nesą įvykę. Todėl, girdi, ir susiorientuok rusams ką daryti, kaip ir tai reaguoti?

Didžiai kinų laimei, rusai nepuolė į paniką ir neregavę į šitokią įžaidžiantį gestą ginklų ugnimi, kuri, ko gero, girdi, galėjusi įžiebtį ir III-čiąjį Pasaulinį karą. Rusai vietoj visokių kitų ginklų, greitai susigriebė Mao portretus ir atsukę juos kinų užpakalių kryptimi. Kinams išpuolis, girdi, buvęs tikrai pritenkiantis. Jų "numylėtasis" lyderis — Mao buvęs pastatytas prieš labai nepavydėtiną sceną. Kinai greitai užsitraukę kelnes ir pabėgę. Mūšis buvęs pralaimėtas. Smegenų jėga, kaip ir daugeliu atvejų, nugalėjusi sėdynių jėgą.

Gary Lautens pamini, kad po kurio laiko, per radiją ir spaudoje, buvę pranešta, kad Sovietų karščiau buvę apdovanoti medaliais už narumą. Apdovanojimo akte, G. Lautens manymu, galėję būti įrašyta, kad ir šitokie žodžiai: "Vieną popietį, ankstyva

PAVASARIS MOLETOSE

— Iš ko galima spręsti, kad jau galutinai atėjo pavasaris?" — klausia meteorologinės tarnybos darbuotojas R. G. iš Molėtų.

— Iš to, kad rajono parduvėje atsirado žieminių kepurų ir veltinių.

"Šluota"

KIAULIŲ KALTYBĖ

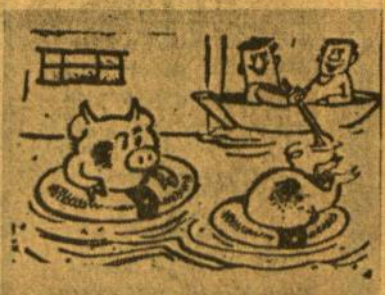
"Valstiečių laikraštis" idėjo birželio 7 d. laidoj ši linksma aprašymą apie kiaulių kaltybę. Straipsnyje rašoma:

"Na, ir bėda turi Mažeikių rajono Renavos tarybinis ūkis. Visų kiaulės kaip kiaulės, o jų — tikros išsigimėlės. Kai vyr. zootechnikė A. Šimkienė ir vet. gydytojas A. Pundzius subalansavo praėjusių metų rezultatus, visi nustebė:

— Še, kad nori. Pernai pas mus nukratė kojeles net 230 paršelių. Tikri dyvai: kas penktą meitėlį biesas ant nugaros nunešė.

Ukio vadovai kraipė galvas. Ir ko tom kiaulėm pas juos trūksta. Matyti, jau tokia netikus veislė.

Spręskite patys. Daugeliui paršavedžių nustatoma speciali dieta, idant jos mažiau būtų, ne-nutuktų ir daugiau apie savo par-

Tikrai nuostabūs malonumai kiaulėms.

Svarbiausi pasaulyje žodžiai

Septyni pasaulyje svarbiausi žodžiai: "Padariau klaidą ir už ją labai gailiuosi".

Seši pasaulyje svarbiausi žodžiai: "Šiandien atlikai tikrai labai gerą darbą."

Penki pasaulyje svarbiausi žodžiai: "Ir kokia yra tamtos nuomonė?"

Keturi pasaulyje svarbiausi žodžiai: "Kuo galiu tamstai padėti?"

Trys pasaulyje svarbiausi žodžiai: "Tamsta labai įvertinu."

Du pasaulyje svarbiausi žodžiai: "Ačiū jums."

Pirmasis pasaulyje svarbiausias žodis: "Aš."

Kaip kalbėjo lietuviai

Dr. Albertas Gerutis aiškiai įrodė, kad nepriklausomos Lietuvos laikais lietuviai kalbėjo visiškai. Jis rašo: "The recognition of Vilnius (laikas nepažymėtas) as part of the Polish Church Province caused a storm, and many Lithuanian voices were heard crying "Los von Rom!"... "Lithuania 700 Years", 218 psl.

SPYGLININKAI GUODŽIASI

— Taurus piliėtis K. V. atsiuntė laišką, pavadintą "Senas kareivis Matutis II-sis", kurio dalį spausdiname. Laišką rašoma:

"Birželio 6 d. "Naujienose" Nr. 130 rašo V. Šilgalis, kad iš pat mažens norėdavęs būti kareiviu ir girdėjęs, kad pilnamagių į kariuomenę neima, labai jaudinosi. Kuomet prajojantis į manevrus dragūnų pulkas sustojo poilsui, šis narsus vienuolikmetis paklausęs karių, ar jis galėsįs tarnauti, ir gavęs teigiamą atsakymą labai apsidžiaugė. Taigi toj armijoje ir bandė tarnauti, gi prabėgęs daugelį metų tas senas kareivis Matutis II-sis bus atėjęs į formą su savo krepšuku ir skelbia karą frontininkams, ir tiems bendruomenininkams, kurie išdrįstų paklusti daugumos nuosprendžiams. Ir čia ponai frontininkai ir bendruomenininkai laikykites, arba nusilenkite senam kareiviui Ma-tučiui II, nes jūš taip suvėrys į savo krepšuką, tai nei jūšų inžinieriški apskaičiavimai, nei mediciniški peilukai neišgelbės. Ir teks sutrūnėti užraukame maitinėjyje. Ir kas dar gali netikėti, kad istorija nesikartoja."

Ogis penketa pėdų, iš to atkankite keletą colių šukuosenos.

— Bendrai, pavasaris šimet — tegu jį vėlniai! Nuo balandžio vidurio — lietūs, lietūs, lietūs... Alf. Nakas

KOMUNISTISKOS VIENYBĖS
GELBĖJIMAS

Žūsta komunistų vienybė! Žūsta Maskvos viršenybė! Gauja Maskvinė, labai nusiminė. Kaip viltį paskutinę prisiminė, kad Nikitos nieks nenukalbės, Nikita komunizmą išgelbės! konferenciją sutvarkyt sugebės, Nikita labai nirsio, (tikriausiai pažeminimo neužmiršo) ir negirdėtų būdu Partiją plūdo:

— Pradedant karą, pažūrėti dera tikrovei į akis. Kiekvienas pamatys, mūsų ūkis sugriuvęs, režimas supuvęs, pramonė gamina broką, propaganda kelia juoką.

Atvirai pasakykit, ar iš jūs kas dar tikit kad mūs komunizmas ne kapitalizmas, ar mūs biurokratija ne aristokratija?

Kapitalistai tik tarpu savęs žėdas, su mūs komunizmu nėra jokios bėdos. Gamyboje mes pilniausiai impotentai. kapitalistams jokie konkurentai.

Komunizmas visai supuvęs seniai būtų žuvęs, jei kapitalistai neglobotų, nešleptų, nesaugotų.

Milijonai pavergtų tik karo ir laukia, žmonija komunistam prakelkima šaukia, karas viską sukratys, komunizmą ištaškys.

Jei norim pratest savo socią egzistenciją, mums lieka tik koe-g-zistencija.

Čia nervai N. G. B. nebeišlaikė; konferenciją išvaikė, Nikitą pagavo, apausavo, bet nelikvidavo. nes Nikita, kaip jam buvo įsakyta, gerai įvykdė užduotį savo, nors partiją, kaip ir Staliną nuvalinkavo, bet drąsiai atskleidęs nuogą tikrovę, išgąsdino karingųjų gaujų srovę, girtu liežuviu taip mikliai pynė, koe-g-zistenciją pilniausiai apgynė, sutvirtino komunistų vienybę, Maskvos viršenybę.

(P. S.)

Spygliniai ir
Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNA.

KAIP RAŠYTI Į LAIKRAŠTĮ

Šiais laikais sunku ką bepamokyti ar kam patarti, juo labiau sunku pamokyti kaip rašyti į laikraštį, kai visi daug didesnius darbus atlieka, pavyzdžiui pasirašinėja ant čekio. Rašymas šiais laikais nebėra koks ten užburtas kraštas, visi rašo, kad net miela, tik skaityk, atsiraitės rankovės. Ką čia ir kalbėti, tiesiog nesmagu šiais laikais ką nors mokyti, kai visi išmintingi, bet kadangi visi rašymo rankvedžiai seniai jau išsibaigę ir visi vadovėliai išparduoti, mes čia pateikiame eilę patarimų, kaip rašyti į laikraštį, tiksliau norime pakartoti, ką seniai esame minėję, nes juk jau priaugo naujų spaudos žmonių ir senieji turi savo spaudos žinias pakartoti. Taigi:

Rašydamas laikraščiui mašinėlę, eilutes suspausk taip, kad ne-naudėtis redaktorius nesurastų jokios vietelės kokiai nors praleistai raidei išprausti.

Naudok tokį popierių, kad, jei redaktorius norėtų ką nors pataisyti, jam būtų palietu rašala, arba geriau rašyk ant sviestinio popierio, kad redaktorius jo negalėtų įkirsti nei rašalu nei pieštuku.

Neskaityk savo išspausdinto rašinio ir nežiūrėk kaip pataisyta, visada daryk tas pačias klaidas, tai liudys tavo būdo tvirtumą ir pastovumą.

Jei rašai per kalnę, tai redakcijai būtų atsiųsk tą nuorašą, kuris neišskaitomas, o originalą pasilaikyk sau, nes juk niekas negali dalinti kitiems originalų. Rašydamas mašinėlėje nesudėk lietuviškų ženklų, tegu redakcija susirinkusi svarsto ar žmogus piovė sieną ar sieną, ar buvo į svečius atėjęs muzikas ar muzikas.

Imk spalvotą popierių, tegu linotipininkui akyse patavaruoja visokie gražumėliai.

Rašyk paprastu pieštuku, jeigu sunku įžiūrėti kas parašyta, nesijaudink, tegu redaktorius ir rinkėjai prisimena vaikystę, kai jie patys pradėjo rašyti pieštuku, o jei sunku išskaityti, tai niekis, tegu palaužo galvas ir atspėja autoriaus mintį.

Nepalik jokių paraščių, tai tik vaikams privaloma, jei paliksi vietos dar redaktorius sugalvos

JUBILIEJUS, KŪRYBA
IR STIMULAI

"Pergalės" 4 nr. poetas Eug. Matuzevičius rašo apie 50 m. su-laukusį muziką Povilą Tamuliū-ną, išskeldamas šais linksmas do-rybes.

"Ypač traukdavo ir tebetraukia mus abu Pasvalys, Biržai, tas lygumų, kviečių, nuostabas biržietiško alaus kraštas — mūsų vaikystės ir jaunystės kraštas, kuris, gal būt, nėra labai gražus ir įdomus savo peizažu, reljefu. Tame krašte, Unciškių kaime, valstiečių šeimoje prieš penkiasdešimt metų, balandžio 28 d., Povilas ir išvydo pasaulį. Ten ir prisidėjo jo gyvenimo kelias.

Todėl norėtūsi nuoširdžiau-siai palinkėti brangiam jubilai-tui daugiau laisvo laiko kūrybai, šviesių įkvėpimo valandų, puikios kūrybinės sėkmės! Ir neuž-mirškim, mielas Povilai, kad ir

ka nors išrašyti. Taupymas visada buvo reikšmingas dalykas, todėl būtinai rašyk ant abiejų lapo pusių.

Nepamiršk prie rankraščio, koks jis bebūtų, pridėti grasi-nančio laiško, kad nieko negali-ma taisyti.

Siųsk tą patį rankraštį pen-kiems laikraščiams, tegu gyvuoja lygybės principas, o jei išspau-dins bent du, tai ir garsas bus didesnis.

Jeigu rašto neišspausdino bent savaitę, tuoj reikalauk, kad pasi-aikšintų kas ten įvyko, ko gero gal redaktorius visai nenuvoki-a, kokį svarbų raštą jie turi ir to-dėl delsia.

Nerašyk mašinėlę, rašyk ran-ka, nes juk šiais laikais rankų darbas daug labiau apmokamas.

Taigi, jeigu šių kuklių princi-pų laikysimės, bus mažiau viso-kių nesusipratimų. Tikimės, kad ir žurnalistų sąjunga pritaris mū-sų šiam pageidavimui. Jeigu ji pagalvos atvirksčiai negu čia pa-rašyta, mes irgi nepyksime, nes juk ir žodį sula atvirksčiai pa-skaičius gaunasi ne vanduo, o alus.

P. Š.

ATLYGINIMAI IR
PATARIMAI

Gydytojas patikrines vieną pi-lietį, klausia: — Kiek uždirbi? — Per mėnesį 120 rublių — atsako.

— O tai jums reikia pailsėti ir išvažiuoti kur nors atostogų. Kitą pacientą apžiūrėjęs gydy-tojas sužinojo, kad šis uždirba tik 60 rublių, todėl tam pasakė:

— Jūs turite valgyti daugiau vaisių.

Trečiam pacientui, kuris per mėnesį uždirba tik 30 rublių, gy-dytojas patarė:

— Žinote, jums daugiausia padės grynas oras, todėl stenkitės gauti daugiau oro ir būsite svei-kas.

Biržuose, ir Pasvalyje mūsų vi-sados laukia nuostabus to kraš-to alus... Žmonės sako, tai irgi stimuliuoja kūrybą."

Gera! kad abiejų jubiliatų ne-užtiko ten neseniai besilankiusi dr. O. Vaškevičiūtė, ten vietoj a-laus būtų įpylusi Alvdinės.

